

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

Факультет дошкільної та спеціальної освіти

НАСКРІЗНА ПРОГРАМА ПРАКТИКИ

**галузь знань 01 Освіта/Педагогіка
освітньої програми Дошкільна освіта
зі спеціальності 012 Дошкільна освіта**

Першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

(Зр.10 м.)

Розробники програми:

Карнаух Л. П. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри психології та педагогіки розвитку дитини;

Кравчук Н.П. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри психології та педагогіки розвитку дитини;

Бутенко О.Г. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри психології та педагогіки розвитку дитини;

Скрипник Н.І. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри дошкільної освіти;

Рябошапка О.В. – кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри психології та педагогіки розвитку дитини;

Дука Т. М. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри дошкільної освіти;

Бурлаченко С.Ю. – завідувач дошкільного навчального закладу ясел-садка комбінованого типу № 15 м. Умані.

Наскрізна програма практики розглянута і схвалена на засіданні кафедр психології та педагогіки розвитку дитини (протокол № 2 від «15» вересня 2021 р.) та дошкільної освіти (протокол № 2 від «9» вересня 2021 р.).

Затверджена на засіданні науково-методичної комісії факультету
Протокол № 2 від «20» жовтня 2021 р.

Затверджена на засіданні навчально-методичної ради УДПУ імені Павла Тичини
Протокол № 2 від «20» жовтня 2021 р.

I. Пояснювальна записка

1.1. Місце практик в професійній підготовці здобувача вищої освіти

Практична підготовка студентів закладів вищої освіти здійснюється згідно із статтею 43 Закону України «Про вищу освіту» є однією з форм організації освітнього процесу та обов'язковим компонентом освітньо-професійних програм для всіх освітніх рівнів. Від якості виконання завдань у період практики залежить професійне становлення майбутнього фахівця. Практики сприяє оволодінню здобувачами сучасними методами, формами організації в галузі їх майбутньої професії, формуванню на базі одержаних у закладі знань, професійних умінь і навичок прийняття самостійних рішень під час конкретної роботи в реальних ринкових і виробничих умовах, виховання потреби систематично поновлювати свої знання та творчо їх застосовувати їх в практичній діяльності.

Відповідно до Положення про проведення практики студентів ЗВО України, затвердженого Міністерством освіти України від 08.04.1993 р. № 93, Положення про організацію практик в Уманському державному педагогічному університеті імені Павла Тичини від 21.01.2021 р. практика проводиться на паспортизованих базах, які відповідають вимогам програми: у закладах дошкільної освіти, навчально-виховних комплексах (дошкільний навчальний заклад-загальноосвітній навчальний заклад I ступеня), які мають необхідні умови.

Практична підготовка є необхідною складовою формування професійної компетентності майбутнього вихователя, під якою розуміється його здатність до розв'язання різних професійних завдань – методичних, діагностичних, корекційних. Також у системі професійної підготовки фахівця дошкільної освіти педагогічна практика є необхідним етапом підготовки студентів до інноваційної діяльності з елементами науково-дослідної діяльності. Це дає можливість оволодівати методами дослідження, виробляти здатність спостерігати, узагальнювати, робити висновки, вивчати певну проблему. Крім того, науково-дослідна робота під час практики є базисом

при написанні курсових і випускних кваліфікаційних робіт з педагогіки, психології та методик дошкільної освіти.

Практика допомагає сформувати в умовах освітнього процесу методичну рефлексію, коли для педагога предметом його роздумів стають засоби і методи власної педагогічної діяльності. В процесі педагогічної практики у кожного здобувача розвиваються дослідницькі здібності та вміння до нестандартної інтерпретації освітнього процесу, художні здібності та ін. Цьому допомагає знайомство з творчими вихователями і педагогічними колективами в атмосфері постійного пошуку. Здобувачеві необхідно давати можливість проявляти самостійність, ініціативу, які допомагають сформувати віру у свої педагогічні здібності. Творчого характеру педагогічній практиці додають педагогічна майстерність і педагогічні майстер-класи. Аналіз власної діяльності допомагає практиканту усвідомити труднощі, що виникають у нього в роботі, і знайти доцільні шляхи їх подолання. Професійна компетенція педагога дошкільної освіти визначається базою професійної підготовки і багато в чому залежить від здатності адаптуватися до змінних умов життя в сучасному суспільстві, проявляти стресостійкість, здатність до швидкого реагування на зміни, гнучкість, швидку реакцію. Ефективна педагогічна практика є міцним фундаментом для формування основних педагогічних умінь і навичок майбутніх педагогів.

Педагогічна практика є складовою частиною професійної підготовки фахівців освітнього ступеня «бакалавр». Педагогічна практика у базових закладах дошкільної освіти та НВК (дошкільний навчальний заклад-загальноосвітній навчальний заклад I ступеня) є обов'язковим компонентом процесу фахової підготовки майбутніх педагогів, важливим етапом їхнього професійного зростання. Практична підготовка забезпечує встановлення безпосереднього зв'язку між теорією та практикою, оскільки в умовах реальної професійної діяльності відбувається інтеграція теоретичних знань і практичних умінь студентів, що зумовлює оволодіння ними складниками професійної компетентності.

Ефективність педагогічної практики залежить від дотримання таких умов: теоретична обґрунтованість системи підготовки студентів до практики, її навчальний і виховний характер, комплексний підхід до визначення завдань, змісту, форм і методів організації та проведення практики, забезпечення наступності та системності на різних етапах її проведення.

1.2. Мета практичної підготовки

Метою педагогічної практики ОС «Бакалавр» є оволодіння здобувачами сучасними методами, формами професійної діяльності; формування професійних умінь і навичок, необхідних для самостійного вирішення педагогічних завдань в умовах реального освітнього процесу; виховання потреби систематичного професійного самовдосконалення.

Практика студентів є невід'ємною складовою частиною процесу підготовки фахівців у вищих закладів освіти і проводиться на оснащених відповідним чином базах практики закладів освіти.

Здійснення організаційно-методичного керівництва практикою

Відповідальність за організацію і проведення практичної підготовки здобувачів покладається безпосередньо на керівників закладів вищих освіти. Навчально-методичне керівництво і виконання програм практики забезпечують відповідні кафедри факультету дошкільної та спеціальної освіти. Загальну організацію практики здобувачів та контроль за її проведенням здійснюють керівник практик від кафедр факультету.

До керівництва практикою здобувачів залучаються досвідчені викладачі кафедр, які працювали в організаціях та установах, де проходять практики.

Види практик на факультеті дошкільної та спеціальної освіти

На факультеті здійснюється керівництво такими видами практик: навчальною і виробничою.

Навчальна практика може проводитись як з відривом, так і без відриву від навчання. Виробнича практика проводиться з відривом від навчання і безпосередньо пов'язана з майбутньою професійною діяльністю.

Документи, якими визначаються терміни проведення практики та її зміст

Терміни проведення практики визначаються навчальним планом (робочим навчальним планом), а її зміст – навчальною програмою практики.

Тому на факультеті на високому організаційно-методичному рівні здійснюється практичне навчання здобувачів. Воно реалізується через лабораторні та практичні заняття, навчальні та виробничі практики. Практична підготовка здобувачів університету спрямована на те, щоб максимально пов'язати навчальний процес із реаліями розвитку сучасної системи дошкільної освіти .

Терміни проведення практики визначаються навчальним планом (робочим навчальним планом), а її зміст – навчальною програмою практики.

Практична підготовка сприяє закріпленню набутих теоретичних і практичних знань, засвоєнню нових технологій, формуванню професійних умінь і навичок для прийняття самостійних рішень, вихованню потреби у систематичному оновленні своїх знань для їх практичного застосування, психологічній адаптації до конкретних умов фахової діяльності, що сприяють поліпшенню якості підготовки майбутніх фахівців дошкільної освіти.

1.3. Завдання практичної підготовки

У процесі педагогічної практики студентів спеціальності «Дошкільна освіта» вирішуються такі **завдання**:

- ознайомлення здобувачів із системою освітньої роботи у закладах дошкільної освіти, навчально-виховних комплексах;
- встановлення та поглиблення зв'язку теоретичних знань здобувачів з реальним педагогічним процесом, формування умінь використовувати

знання в процесі розв'язання конкретних навчально-виховних, оздоровчо-профілактичних, соціально-правових завдань;

- вироблення професійних компетенцій, необхідних вихователю закладу дошкільної освіти;
- формування у здобувачів психологічної готовності до майбутньої професійної діяльності, розвиток необхідних професійних та особистісних якостей, прагнення до професійного самовдосконалення;
- сприяння зростанню творчого потенціалу здобувачів під час проведення науково-педагогічних досліджень, вивчення кращого досвіду роботи фахівців системи дошкільної освіти.
- завдання практичної підготовки корелюють із програмними результатами навчання ОПП Дошкільна освіта здобувачів першого бакалаврського рівня (ПР 1; ПР 2; ПР 3; ПР 4; ПР 5; ПР 18; ПР 19; ПР 20) та відображені у змісті робочих програм різних видів практик.

1.4. Компетентності здобувача вищої освіти

В Україні у зв'язку із розбудовою системи вищої освіти європейського зразка згідно компетентнісного підходу необхідним стало її нормативно-правове забезпечення з урахуванням вимог міжнародної та європейської систем стандартів та сертифікації.

Поняття педагогічної компетентності інтерпретується як складова професійно-педагогічної культури; як характеристика готовності до професійно-педагогічної діяльності, як «володіння педагогом необхідною сумою знань, умінь та навичок, що визначають сформованість його педагогічної діяльності, педагогічного спілкування та особистості викладача як носія певних цінностей, ідеалів та педагогічної свідомості».

У процесі проходження різних видів практик у студентів формуються такі загальні (ЗК) та фахові (ФК) компетентності:

ЗК-1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократи

чного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК-5. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ЗК-8. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

ФК-1. Здатність працювати з джерелами навчальної та наукової інформації.

ФК-2. Здатність до розвитку в дітей раннього і дошкільного віку базових якостей особистості (довільність, самостійність, креативність, ініціативність, свобода поведінки, самосвідомість, самооцінка, самоповага).

Ф К-5. Здатність до розвитку в дітей раннього і дошкільного віку мовлення як засобу спілкування і взаєм одії з однолітками і дорослими.

ФК-6. Здатність до виховання в дітей раннього і дошкільного віку суспільно-визнаних морально-етичних норм і правил поведінки.

ФК-20. Здатність до самоосвіти, саморозвитку, до безперервності в освіті для постійного поглиблення загальноосвітньої та фахової підготовки, перетворення набуття освіти в процес, який триває впродовж усього життя людини.

II. Види та терміни проходження практик студентів ОС «бакалавр»

№ п/п	Вид практики	Курс група	Терміни, тривалість	Семестр
1	Навчальна педагогічна практика	I курс	2 тижні	I
2	Навчальна педагогічна практика	I курс	4 тижні	II
3	Навчальна педагогічна практика	II курс	4 тижні	III
4	Виробнича педагогічна практика	II курс	6 тижнів	IV
5	Навчальна педагогічна практика	III курс	2 тижні	V
6	Виробнича педагогічна практика	III курс	4 тижні	VI
7	Виробнича педагогічна практика	IV курс	4 тижні	VII
8	Виробнича педагогічна практика	IV курс	6 тижнів	VIII

III. Бази проведення практик:

Заклади дошкільної освіти, навчально-виховні комплекси (дошкільний навчальний заклад-загальноосвітній навчальний заклад I ступеня).

IV. Організація практики

Перед початком практики проводиться настановча конференція, у ході якої здобувачі ознайомлюються з програмою практики: керівники роз'яснюють їм мету практики, ставлять конкретні завдання, інформують про зміст діяльності під час проходження практики, форму звітності, критерії оцінювання тощо.

Режим роботи здобувачів під час практики визначається керівниками практики та узгоджується з правилами внутрішнього розпорядку бази практики.

На період практики в кожній підгрупі здобувачів призначається староста, який веде облік відвідування студентами практики, організовує і координує роботу підгрупи, виконує доручення керівника практики, методистів, адміністрації і працівників базового закладу дошкільної освіти чи установи щодо організації і перебігу практики, інформує здобувачів про консультації, семінари.

Послідовність реалізації завдань практики здобувач визначає в індивідуальному плані проходження практики. Він складається у перші дні практики, схвалюється викладачем-методистом та керівником від бази практики (вихователем, спеціалістами закладу освіти). Кожен здобувач працює відповідно до свого індивідуального плану.

Протягом педагогічної практики (кожного з її видів) практиканти ведуть щоденник педагогічних спостережень, у якому фіксують інформацію, необхідну для виконання завдань практики, висвітлюють хід їх виконання (згідно індивідуального плану проходження практики), в тому числі й роботу зі складання психолого-педагогічних характеристик дитини, з вивчення та

аналізу ділової документації закладу дошкільної освіти чи НВК (дошкільний навчальний заклад-загальноосвітній навчальний заклад I ступеня). Матеріали щоденника використовують для звіту про виконану під час практики роботу.

V. Підведення підсумків практики

Підсумки всіх видів практики підводяться груповими керівниками практики, обговорюються на засіданнях кафедр, які їх забезпечують, або на загальнофакультетській звітній конференції.

Критерії оцінювання практики:

Критерії оцінки діяльності здобувачів вищої освіти під час практик:

90 – 100 балів – А («відмінно») ставиться в тому випадку, коли: робота за програмою практики здійснена практикантом на високому рівні; практикант проявив себе як організований, сумлінний, творчий під час виконання різних видів роботи, знає і вміє застосовувати у практичній діяльності сучасні технології і нові інформаційні засоби, користується повагою та авторитетом серед колективу бази практики, методистів, керівників практики; здав у визначений термін документацію, оформлену на високому рівні.

82 – 89 балів – В («дуже добре») ставиться в тому випадку, коли робота за програмою практики здобувачем вищої освіти проведена на достатньому рівні; були допущені незначні помилки у період проходження практики, але були самостійно виправлені; практикант не допускав недисциплінованості, байдужості, шаблонності на всіх ділянках роботи; про його діяльність добре відзивалися в колективі, в якому він перебував у період проходження практики; подав у визначений термін правильно оформлену документацію.

75 – 81 балів – С («добре») ставиться в тому випадку, коли робота за програмою практики проведена на достатньому рівні; практикант допускав незначні помилки при виконанні завдань практики, проте не завжди міг самостійно їх виправити або пояснити у процесі аналізу; у ході практики був дисциплінованим, виконавчим, самостійним, критичним на всіх ділянках

роботи, одержав добрі відгуки колективу бази практики, методистів, керівника; подав вчасно документацію, у яку можуть бути внесені незначні доповнення і виправлення за вказівкою групового керівника практики.

69 – 74 балів – D («посередньо») ставиться в тому випадку, коли робота за програмою практики проведена на задовільному рівні; здобувач вищої освіти проявив себе як організований, дисциплінований, але недостатньо самостійний та ініціативний; загальна характеристика діяльності практиканта у період проходження практики одержала позитивні відгуки; із невеликим запізнення подав документацію.

60 – 68 балів – E («задовільно») ставиться здобувачу вищої освіти в тому випадку, коли робота проведена на задовільному рівні; проявив себе як недостатньо організований і дисциплінований, безініціативний; загальна характеристика діяльності на базі практики практиканта з боку керівників практики – «задовільна»; подав невчасно документацію, яка потребує доповнень і виправлень.

35 – 59 балів – Fx («незадовільно»). Відсутня систематичність у роботі практиканта. Роботу, передбачену програмою з практики, виконав на низькому професійному рівні, допускав помилки, пов'язані зі знанням теоретичного матеріалу та виконанням практичних завдань. Отримав негативний відгук про роботу чи незадовільну оцінку при складанні заліку за практику, але за певних умов може повторно пройти практику і отримати позитивну оцінку. Подав документацію з великим запізненням, допустив значні помилки в її оформленні.

0 – 34 балів – F («незадовільно»). Практикант не виконав програми практики і отримав незадовільну оцінку при складанні заліку за практику.

В залежності від суми набраних балів виставляються оцінки у різних системах згідно таблиці:

Бал	ECTS	Оцінка	
90-100	A	5	Відмінно
82-89	B	4	Добре
75-81	C		
69-74	D	3	Задовільно
60-68	E		
35-59	FX	2	Можлива перездача іспиту
1-34	F		Повторення всього курсу

Після завершення практики здобувач обробляє зібраний матеріал і складає звіт, у якому подає аналіз всіх напрямів своєї роботи під час практики, характеризує повноту виконання завдань, труднощі, з якими стикався, вказує на досягнення та нереалізовані ідеї, визначає причини недоліків та упущень, намічає основні шляхи самовдосконалення.

Педагогічна практика завершується підсумковою конференцією. У ході конференції здобувачі звітують про свою роботу під час практики, дають узагальнений аналіз її результатів, обмінюються досвідом у формі презентації перебігу практики, обговорюють причини труднощів та висловлюють пропозиції щодо покращення практичної підготовки здобувачів до майбутньої професійної діяльності.

VI. Зміст практик за видами

Педагогічні практики організовуються для здобувачів, що навчаються за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти у відповідності до навчального плану спеціальності 012 «Дошкільна освіта» у такому порядку:

НАВЧАЛЬНА ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА

(I курс, I семестр)

Програму практики укладено відповідно до навчального плану зі спеціальності 012 Дошкільна освіта і розрахована для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти денної та заочної форм навчання (впродовж 2 тижнів) на базі закладів дошкільної освіти.

Мета практики: ознайомлення здобувачів з основним змістом роботи закладів дошкільної освіти і особливостями їх функціонування; вивчення та аналіз професійної діяльності фахівців різного профілю, які працюють в цих освітніх закладах; поглиблення знань студентів із навчальної дисципліни «Вступ до спеціальності «Дошкільна освіта» з ознайомлювальною практикою.

Завдання практики:

1. Поглибити та закріпити теоретичні знання, отримані при вивченні курсу «Вступ до спеціальності «Дошкільна освіта» з ознайомлювальною практикою.

2. Сформувані знання про специфіку різних типів закладів дошкільної освіти, їхні завдання, зміст, особливості педагогічного процесу.

3. Поглибити знання про специфіку роботи педагогів закладів дошкільної освіти, ознайомити з планом і умовами роботи фахівців у закладах дошкільної освіти.

4. Сприяти адаптації студентів до умов майбутньої професійної діяльності.

Зміст практики

Практика залучає здобувачів до різних видів педагогічної діяльності, в процесі яких у них розширюється спектр педагогічних компетенцій та формуються професійні педагогічні вміння і навички засобами:

- ознайомлення зі специфікою діяльності закладу дошкільної освіти, з програмами розвитку, виховання і навчання дітей в ЗДО; з документацією, яка регламентує діяльність закладу дошкільної освіти і роботою адміністрації даного освітнього закладу;

- ознайомлення з умовами життєдіяльності дітей в закладі дошкільної освіти, розвивальним середовищем групових кімнат і кабінетів; влаштуванням дитячих майданчиків; організацією освітньо-виховної роботи відповідно до вікових та індивідуальних особливостей вихованців;

- спостереження та аналіз організації різних видів діяльності дітей (режимні моменти, самостійна діяльність дітей, гра, заняття, розваги);

- складання звіту на основі спостереження та узагальнення педагогічного досвіду педагогів.

Змістовий модуль 1. Підготовчий етап

1. Взяти участь у настановчій та підсумковій конференціях щодо організації та проходження практики.

2. Розробити індивідуальний план роботи на період практики.

Змістовий модуль II. Навчально-методична діяльність

1. Вивчити основні нормативно-правові документи у сфері дошкільної освіти.

2. Ознайомитись (дистанційно, через онлайн 3D тур) із діяльністю закладу дошкільної освіти.

3. Ведення щоденника практики з аналізом роботи кожного дня, де відображається зміст проведеної здобувачем роботи, записуються спостереження та результати аналізу спостережувальних видів діяльності.

Змістовий модуль III. Науково-дослідна діяльність

1. Вивчення осередків розвитку дитини («Спортивний осередок», «Осередок відпочинку та усамітнення», «Осередок співпраці з батьками», «Ігровий осередок», «Осередок книги», «Осередок молодшої групи», «Осередок середньої групи», «Осередок старшої групи», «Обладнання та спортивні предмети у фізкультурній залі», «Обладнання та матеріали у

музичній залі», «Осередок образотворчої діяльності», «Осередок народознавства» використовуючи платформу 3D.

2. Узагальнення напрацьованого матеріалу.

3. Оформлення презентацій на опрацьованими осередками.

Форми звітності здобувачів вищої освіти про практику:

За результатами навчальної педагогічної практики студенти подають таку робочу документацію:

- індивідуальний план-графік практики;
- щоденник спостережень за період практики;
- фото- та відео- матеріали.

Індивідуальний план-графік практики передбачає види робіт, кількість годин, терміни їх виконання (заплановані дати початку і закінчення роботи), місце проходження практики, характеристику очікуваних результатів.

Щоденник є обов'язковою складовою робочої документації. Структура його оформлення і записів у ньому наступна: титульний аркуш, який містить відомості про студента, назва практики, відомості про місце проходження практики із зазначенням прізвища, імені, по-батькові та посади керівника; щоденні записи, що включають дату, зміст і обсяг роботи, зауваження та пропозиції практиканта.

(Для здобувачів, які проходять практику за місцем проживання або працевлаштування – обов'язковий відеозвіт та фото матеріали)

Звітна документація:

1. Відгук про роботу здобувачів вищої освіти (завіряється керівником установи бази практики).

2. Звіт студента про практику, який повинен мати чітку структуру.

Письмовий звіт здобувача про проходження навчальної педагогічної практики (має містити відомості про виконання здобувачем вищої освіти усіх розділів програми практики та індивідуального завдання, мати висновки і пропозиції) (за підписами студента-практиканта та керівника практики).

Робоча та звітна документація з практики, здається здобувачами-практикантами на перевірку упродовж трьох днів після закінчення практики груповому керівнику, який призначає дату проведення підсумкової конференції. На захисті практики заслуховуються звіти здобувачів, обговорюються результати, дається оцінка роботи кожного здобувача, яка охоплює всі напрями його діяльності під час практики.

Здобувачі, які працюють за фахом і місце роботи відповідає вимогам програми практик на захист надають свою робочу документацію (із наступним її поверненням), відгук на роботу здобувача вищої освіти, звіт.

Розподіл балів для оцінювання практики:

№ п/п	Вид роботи	Мах кількість балів
1.	Участь у настановній та підсумковій конференціях	20
2.	Індивідуальний план роботи студента-практиканта, затверджений керівником на період практики	20
3.	Щоденник практики	20
4.	Письмовий звіт студента про проходження навчальної педагогічної практики	20
5.	Фото-, відео- матеріали про проходження практики	20
	Загальна кількість балів	100

Вид підсумкового контролю

Навчальна педагогічна практика є складовою навчальної дисципліни «Вступ до спеціальності «Дошкільна освіта»».

НАВЧАЛЬНА ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА

(I курс, II семестр)

Програму практики укладено відповідно до навчального плану зі спеціальності 012 Дошкільна освіта і розрахована для здобувачів першого курсу (бакалаврського) рівня вищої освіти I курсу денної та заочної форм навчання (впродовж 4 тижнів) на базі закладів дошкільної освіти.

Метою практики є поглиблення знань здобувачів з навчальних дисциплін «Психолого-педагогічні засади раннього дитинства», «Педагогіка загальна», «Педагогіка дошкільна», «Психологія загальна» та «Психологія дитяча», формуванню умінь і навичок проектувати та організовувати освітній процес з дітьми раннього віку, а також роботу з батьками, оволодіння здобувачами сучасними методами та формами організації освітнього процесу в групах раннього віку, формування у них професійних умінь і навичок роботи з дітьми раннього віку, потреби систематично поновлювати свої знання та творчо застосовувати їх в практичній діяльності у виробничих умовах ЗДО.

Особливу увагу практикант повинен звернути на формування ключових компетенцій дітей раннього віку.

Завдання практики:

1. Поглибити і систематизувати знання здобувачів з загальної та дитячої психології, загальної та дошкільної педагогіки, педагогіки дітей раннього віку у роботі з дітьми;
2. Формувати у здобувачів уміння проектувати та реалізовувати оздоровчу, виховну, розвиваючу і навчальну діяльність в групах раннього віку;
3. Формувати уміння здійснювати педагогічний процес груп раннього віку відповідно до Базового компоненту та діючих програм дошкільної освіти (підбирати ігри, заняття, організовувати різноманітну діяльність дітей, враховуючи їх вікові та індивідуальні особливості);
4. Вчити здобувачів діагностувати нервово-психічний розвиток дітей, використовувати його показники з метою аналізу та корекції навчально-виховного процесу в групі, визначати завдання по удосконаленню розвивальної роботи, складати психолого-педагогічну характеристику дитини;
5. Розробляти конспекти ігор-занять і проводити їх з підгрупами дітей та індивідуально;

6. Вчити забезпечувати процес адаптації дітей раннього віку до нових соціальних умов в ЗДО;
7. Розвивати відповідальне ставлення до безпеки життєдіяльності дітей, охорони і зміцнення їхнього здоров'я;
8. Стимулювати практикантів до поглиблення психолого-педагогічних знань, удосконалення педагогічних здібностей;
9. Формувати вміння налагоджувати взаємодію з родинами для забезпечення єдності у вихованні та розвитку дітей раннього віку.

Зміст практики

Педагогічну практику в закладах дошкільної освіти студенти проходять на першому курсі, її тривалість – чотири тижні. Керівництво практикою здійснюють методисти – викладачі факультету дошкільної та спеціальної освіти, завідувач (директор) ЗДО, вихователь-методист, вихователі закладів дошкільної освіти.

Завдання педагогічної практики рівномірно розподіляються протягом чотирьох тижнів з поступовим ускладненням і відображаються в індивідуальних планах проходження педагогічної практики студентів. Індивідуальний план кожен студент погоджує з керівником ЗДО, вихователем, методистом та керівником практики.

Здобувачі працюють почергово в першу або другу половину дня і проводять таку роботу: спостерігають за роботою вихователя, інших практикантів, аналізують її, складають календарний план роботи з дітьми та працюють за ним; розробляють конспекти занять (в другу половину практики можливе складання плану заняття); здійснюють всебічне виховання і розвиток дітей на заняттях і у повсякденному житті; створюють умови для розвитку самостійної діяльності дітей (ігрової, трудової, художньої та ін.); проводять діагностику знань, умінь в навичок дітей, психолого-педагогічні спостереження; створюють і підтримують у групі сприятливий психологічний клімат, забезпечують охорону здоров'я дітей, запобігають дитячому травматизму; проводять педагогічний експеримент відповідно до

теми курсової роботи, впроваджують результати власного наукового дослідження в практику, організовують роботу з батьками; проводять відкриті заняття з наступним обговоренням.

Змістовий модуль I. Підготовчий етап

На підготовчому етапі здобувачі спостерігають і аналізують освітній процес в закріпленій за ними групі: заняття, режимні процеси тощо. Окрім того, для здобувачів-практикантів організовуються заняття з різних розділів програми закладу дошкільної освіти та різних типів: комплексні, комбіновані, тематичні, інтегровані заняття; заняття фронтальні, групові, індивідуальні; вечори розваг, тематичні свята та ін. (всього 5-6 видів педагогічної діяльності). Всі проведені заходи спостерігають і беруть участь в їх обговоренні усі здобувачі підгрупи. Результати спостережень практиканти фіксують в щоденнику, який ведуть протягом всієї практики.

Також в перші дні практики кожен здобувач під час спостережень вивчає дітей своєї вікової групи, рівень їх знань, умінь і навичок, характер взаємовідносин в різних видах діяльності, визначає дитину за якою проводитиме психолого-педагогічне спостереження.

В кінці першого тижня здобувачі завершують складати індивідуальний план проходження педагогічної практики, готують документацію для самостійного проведення навчально-виховної роботи з дітьми в наступні тижні практики (календарні плани та конспекти занять).

Змістовий модуль II. Навчально-методична діяльність

На основному етапі здобувачі спостерігають за роботою вихователя та пробують самостійно виконувати всі режимні моменти. В цей час крім щоденної навчально-виховної роботи з дітьми здобувачі пробують організовувати загальні заходи для дітей (тематичні свята, екскурсії); проводити роботу з батьками: участь у батьківських зборах, індивідуальні та групові консультації з питань ефективної адаптації дітей раннього віку до ЗДО, бесіди. А також добирають і оформляють матеріали в батьківських куточках тощо.

Змістовий модуль III. Науково-дослідна діяльність

Здобувачі-практиканти збирають документи до портфоліо, зокрема:

–результати проведеної діагностики психофізичного розвитку дітей групи;

–матеріали розробленого інтегрованого заняття;

– матеріали роботи з батьками (збори, консультація, тренінг, тощо);

–соціальний портрет-характеристика вихованців;

–вивчений та оформлений кращий педагогічний досвід вихователя.

Змістовий модуль IV. Підсумковий етап

На підсумковому етапі практиканти проводять різноманітні заходи.

Проведену навчально-виховну роботу спостерігають та обговорюють всі здобувачі підгрупи. Практика завершується обговоренням її підсумків на педагогічній раді в закладі дошкільної освіти та оформленням звітної документації. Після завершення практики здобувач обробляє зібраний матеріал і складає звіт, у якому подає аналіз всіх напрямів своєї роботи під час практики, характеризує повноту виконання завдань, труднощі, з якими стикався, вказує на досягнення та нереалізовані ідеї, визначає причини недоліків та упущень, намічає основні шляхи самовдосконалення.

Форми звітності здобувачів вищої освіти про практику:

За результатами навчальної педагогічної практики здобувачі подають таку робочу документацію:

Індивідуальний план проходження педагогічної практики.

Щоденник педагогічних спостережень.

Календарний план навчально-виховної роботи (на період практики).

Конспект проведених занять з протоколами обговорення.

Матеріали роботи з батьками (збори, консультація, тренінг, тощо);

Психолого-педагогічна характеристика на дитину.

Вивчений та оформлений кращий педагогічний досвід вихователя у ЗДО з різних напрямів роботи з дітьми раннього віку.

(Для здобувачів, які проходять практику за місцем проживання або працевлаштування – обов’язковий відео звіт та фото матеріали)

Індивідуальний план-графік практики передбачає види робіт, кількість годин, терміни їх виконання (заплановані дати початку і закінчення роботи), місце проходження практики, характеристику очікуваних результатів.

Щоденник є обов’язковою складовою робочої документації.

Структура його оформлення і записів у ньому наступна: титульний аркуш, який містить відомості про студента, назва практики, відомості про місце проходження практики із зазначенням прізвища, імені, по-батькові та посади керівника; щоденні записи, що включають дату, зміст і обсяг роботи, зауваження та пропозиції практиканта.

Звітна документація:

1. Відгук про роботу здобувачів вищої освіти

Відгук про роботу здобувачів вищої освіти, завіряється керівником установи бази практики.

2. Звіт студента про практику, який повинен мати чітку структуру.

Письмовий звіт здобувача про проходження навчальної педагогічної практики має містити відомості про виконання здобувачем вищої освіти усіх розділів програми практики та індивідуального завдання, мати висновки і пропозиції (за підписами студента-практиканта та керівника практики).

Робоча та звітна документація з практики, здається здобувачами-практикантами на перевірку упродовж трьох днів після закінчення практики груповому керівнику, який призначає дату проведення підсумкової конференції. На захисті практики заслуховуються звіти здобувачів, обговорюються результати, дається оцінка роботи кожного здобувача, яка охоплює всі напрями його діяльності під час практики.

Здобувачі, які працюють за фахом і місце роботи відповідає вимогам програми практик на захист надають свою робочу документацію (із наступним її поверненням), відгук на роботу здобувача вищої освіти, звіт.

Критерії оцінювання

№ п/п	Види робіт	Кількість балів
1.	Індивідуальний план роботи	0-5
2.	Щоденник практики (у щоденнику відображається зміст проведеної здобувачем вищої освіти роботи)	0-10
3.	Характеристика та аналіз діяльності закладу дошкільної освіти, що є базою практики	0-5
4.	Аналіз нормативно-правової документації ЗДО	0-5
5.	Аналіз основних напрямів роботи ЗДО, аналіз кадрового забезпечення закладу.	0-5
6.	Підготовка та проведення форм роботи та режимних процесів протягом дня	0-10
7.	Календарний план навчально-виховної роботи (на період практики).	0-10
8.	Конспект проведених занять з протоколами обговорення (з оцінкою та підписом вихователя відповідної групи та керівника практики)	0-10
9.	Самостійно складені 5 форм роботи (на вибір: спостереження, заняття, ігри, бесіда, консультація)	0-5
10.	Матеріали роботи з батьками (збори, консультація, тренінг, тощо)	0-5
11.	Психолого-педагогічна характеристика на дитину	0-5
12.	Вивчений та оформлений передовий педагогічний досвід вихователя у ЗДО з різних напрямів роботи з дітьми.	0-5
13.	Звіт здобувача-практиканта, в якому зазначається проведена робота (за індивідуальним планом); наявність фотоматеріалів (презентації) заходів	0-5
14.	Своєчасне оформлення та подача звітної документації	0-5
15.	Захист практики (участь у звітній конференції)	0-10

Вид підсумкового контролю–залік

НАВЧАЛЬНА ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА

(II курс, III семестр)

Програму практики укладено відповідно до навчального плану зі спеціальності 012 Дошкільна освіта і розрахована для здобувачів першого рівня вищої освіти (бакалавр) II курсу денної та заочної форм навчання (впродовж 4 тижнів) на базі закладів дошкільної освіти.

Мета практики: сприяти вправлянню у формуванні умінь і навичок проектувати, планувати та організовувати освітній процес з дітьми дошкільного віку, а також апробувати основні напрями роботи з батьками. Підготовка студентів до виконання основних функцій вихователя дітей дошкільного віку, формування вмінь проведення системи освітньо-виховної роботи з дітьми, розвиток творчого дослідницького підходу до педагогічної діяльності.

Завдання практики:

1. Вчити здобувачів застосовувати отримані під час навчання в університеті теоретичні та методичні психолого-педагогічні знання в освітньо-виховній роботі з дітьми дошкільного віку.

2. Формувати у здобувачів систему педагогічних умінь:

– визначати мету та планувати зміст роботи, цілеспрямовано відбирати методи, засоби, прийоми організації освітнього процесу, прогнозувати та коригувати його результати, враховувати динаміку розвитку кожної дитини і всіх дітей групи;

– досягати основні завдання розвитку, виховання і навчання дітей дошкільного віку, спираючись на знання курсів дитячої психології, дошкільної педагогіки, анатомії та фізіології дітей, методик дошкільної освіти;

– застосовувати різноманітні методи і прийоми, спрямовані на творче розв'язання завдань всебічного розвитку і виховання дітей в сучасних умовах;

– керувати різними видами діяльності дітей дошкільного віку, створювати умови для цікавого, змістовного життя дітей в закладі дошкільної освіти.

3. Вчити спостерігати й аналізувати освітній процес в групі закладу дошкільної освіти.

4. Виховувати у здобувачів інтерес до педагогічної діяльності, стимулювати до самоосвіти та саморозвитку поглиблення педагогічних знань та розвитку педагогічних здібностей.

5. Удосконалювати вміння здійснювати психолого-педагогічне спостереження за дітьми та забезпечувати індивідуалізацію і диференціацію педагогічного процесу.

Педагогічна практика здобувачів проводиться на базі дошкільних закладів освіти в різних вікових групах.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачі повинні: ознайомитися з діяльністю вихователя у закладах дошкільної освіти; оволодіти практичними навичками аналізу та проведення всіх видів роботи вихователя у закладі дошкільної освіти;

Зміст практики

Педагогічну практику в закладах дошкільної освіти здобувачі проходять на другому курсі, її тривалість – чотири тижні. Керівництво практикою здійснюють методисти – викладачі факультету дошкільної та спеціальної освіти, завідувач (директор) ЗДО, вихователь-методист, вихователі закладів дошкільної освіти.

Завдання педагогічної практики рівномірно розподіляються протягом чотирьох тижнів з поступовим ускладненням і відображаються в індивідуальних планах проходження педагогічної практики здобувачів. Індивідуальний план кожен здобувач погоджує з керівником ЗДО, вихователем, методистом та керівником практики.

Здобувачі працюють почергово в першу або другу половину дня і проводять таку роботу: спостерігають за роботою вихователя, інших

практикантів, аналізують її, складають календарний план роботи з дітьми та працюють за ним; розробляють конспекти занять (в другу половину практики можливе складання плану заняття); здійснюють всебічне виховання і розвиток дітей на заняттях і в повсякденному житті; створюють умови для розвитку самостійної діяльності дітей (ігрової, трудової, художньої та ін.); проводять діагностику знань, умінь і навичок дітей, психолого-педагогічні спостереження; підтримують у групі сприятливий психологічний клімат, навчаються проводити педагогічний експеримент відповідно до теми курсової роботи, допомагають педагогу організувати роботу з батьками; проводять пробні заняття з наступним обговоренням.

Змістовий модуль I. Підготовчий етап

На підготовчому етапі здобувачі спостерігають і аналізують освітній процес в закріпленій за ними групі: заняття, режимні процеси тощо. Окрім того, для здобувачів-практикантів організуються заняття з різних розділів програми закладу дошкільної освіти та різних типів: комплексні, комбіновані, тематичні, інтегровані заняття; заняття фронтальні, групові, індивідуальні; вечори розваг, тематичні свята та ін. (всього 5-6 видів педагогічної діяльності). Всі проведені заходи спостерігають і беруть участь в їх обговоренні усі студенти підгрупи. Результати спостережень практиканти фіксують в щоденнику, який ведуть протягом всієї практики.

Також в перші дні практики кожен здобувач під час спостережень вивчає дітей своєї вікової групи, рівень їх знань, умінь і навичок, характер взаємовідносин в різних видах діяльності, визначає дитину за якою проводитиме психолого-педагогічне спостереження.

В кінці першого тижня здобувачі завершують складати індивідуальний план проходження педагогічної практики, готують документацію для самостійного проведення навчально-виховної роботи з дітьми в наступні тижні практики (календарні плани та конспекти занять).

Змістовий модуль II. Навчально-методична діяльність

На основному етапі здобувачі спостерігають за роботою вихователя та пробують самостійно виконувати всі режимні моменти. В цей час крім щоденної навчально-виховної роботи з дітьми здобувачі пробують організувати загальні заходи для дітей (тематичні свята, екскурсії); проводити роботу з батьками: участь у батьківських зборах, індивідуальні та групові консультації з питань ефективної адаптації дітей дошкільного віку до ЗДО, бесіди. А також добирають і оформляють матеріали в батьківських куточках тощо.

Змістовий модуль III. Науково-дослідна діяльність

Здобувачі-практиканти проводять педагогічний експеримент відповідно до теми курсової роботи та збирають документи до портфоліо.

Змістовий модуль IV. Підсумковий етап

На підсумковому етапі практиканти пробують виконувати в ролі вихователя різноманітні заходи. Конспекти занять перед проведенням затверджуються вихователем групи та керівником кафедри. Проведену навчально-виховну роботу спостерігають та обговорюють всі здобувачі підгрупи. Практика завершується обговоренням її підсумків на педагогічній раді в закладі дошкільної освіти та оформленням звітної документації. Після завершення практики здобувач обробляє зібраний матеріал і складає звіт, у якому подає аналіз всіх напрямів своєї роботи під час практики, характеризує повноту виконання завдань, труднощі, з якими стикався, вказує на досягнення та нереалізовані ідеї, визначає причини недоліків та упущень, намічає основні шляхи самовдосконалення.

Форми звітності здобувачів вищої освіти про практику:

За результатами навчальної педагогічної практики здобувачі подають таку робочу документацію:

1. Індивідуальний план проходження педагогічної практики.
2. Щоденник педагогічних спостережень.
3. Календарний план навчально-виховної роботи (на період практики).

4. Конспект проведених занять з протоколами обговорення.
5. Матеріали роботи з батьками (збори, консультація, тренінг, тощо);
6. Психолого-педагогічна характеристика на дитину.
7. Вивчений та оформлений кращий педагогічний досвід вихователя у ЗДО з різних напрямів роботи з дітьми.

(Для студентів, які проходять практику за місцем проживання або працевлаштування – обов'язковий відеозвіт та фото матеріали)

Індивідуальний план-графік практики передбачає види робіт, кількість годин, терміни їх виконання (заплановані дати початку і закінчення роботи), місце проходження практики, характеристику очікуваних результатів.

Щоденник є обов'язковою складовою робочої документації.

Структура його оформлення і записів у ньому наступна: титульний аркуш, який містить відомості про здобувача, назва практики, відомості про місце проходження практики із зазначенням прізвища, імені, по-батькові та посади керівника; щоденні записи, що включають дату, зміст і обсяг роботи, зауваження та пропозиції практиканта.

Звітна документація:

1. Відгук про роботу здобувачів вищої освіти

Відгук про роботу здобувачів вищої освіти, завіряється керівником установи бази практики.

2. Звіт студента про практику, який повинен мати чітку структуру.

Письмовий звіт здобувача про проходження навчальної педагогічної практики має містити відомості про виконання здобувачем вищої освіти усіх розділів програми практики та індивідуального завдання, мати висновки і пропозиції (за підписами здобувача-практиканта та керівника практики).

Робоча та звітна документація з практики, здається здобувачами-практикантами на перевірку упродовж трьох днів після закінчення практики груповому керівнику, який призначає дату проведення підсумкової конференції. На захисті практики заслуховуються звіти здобувачів,

обговорюються результати, дається оцінка роботи кожного здобувача, яка охоплює всі напрями його діяльності під час практики.

Здобувачі, які працюють за фахом і місце роботи відповідає вимогам програми практик на захист надають свою робочу документацію (із наступним її поверненням), відгук на роботу здобувача вищої освіти, звіт.

Критерії оцінювання

№ п/п	Види робіт	Кількість балів
1.	Індивідуальний план роботи	0-5
2.	Щоденник практики, де відображається зміст проведеної роботи	0-10
3.	Аналіз діяльності закладу дошкільної освіти, що є базою практики	0-5
4.	Аналіз нормативно-правової документації ЗДО	0-5
5.	Аналіз основних напрямів роботи ЗДО, аналіз кадрового забезпечення закладу.	0-5
6.	Підготовка та проведення форм роботи та режимних процесів протягом дня	0-10
7.	Календарний план навчально-виховної роботи (на період практики).	0-10
8.	Конспекти проведених занять з протоколами обговорення (з оцінкою та підписом вихователя відповідної групи та керівника практики)	0-10
9.	Самостійно складені 5 форм роботи на вибір: спостереження, заняття, гра, бесіда, консультація	0-5
10.	Матеріали роботи з батьками (збори, консультація, тренінг, тощо)	0-5
11.	Психолого-педагогічна характеристика на дитину	0-5
12.	Оформлений передовий педагогічний досвід вихователя.	0-5
13.	Звіт студента-практиканта, в якому зазначається проведена робота	0-5
14.	Своєчасне оформлення та подача звітної документації	0-5
15.	Захист практики на звітній конференції	0-10
	Максимальна кількість балів	100

Вид підсумкового контролю—залік

ВИРОБНИЧА ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА

(II курс, IV семестр)

Програму практики укладено відповідно до навчального плану зі спеціальності 012 Дошкільна освіта і розрахована для здобувачів першого рівня вищої освіти (бакалавр) II курсу денної та заочної форм навчання (впродовж 6 тижнів) на базі закладів дошкільної освіти.

Мета практики:

1) вчити здобувачів творчо використовувати в педагогічній діяльності вихователя теоретичні знання і практичні вміння, набуті в процесі вивчення психолого-педагогічних дисциплін, окремих методик і спеціальних дисциплін та застосовувати їх на практиці у закладі дошкільної освіти;

2) формувати у здобувачів уміння організовувати освітній процес у закладі дошкільному освіті;

3) виховувати у здобувачів інтерес до педагогічної діяльності, розвивати творчу ініціативу та здатність реалізовувати особистісний творчий потенціал;

4) продовжувати розвивати дослідницькі здібності та уміння використовувати сучасні інноваційні технології у професійній діяльності.

Завдання практики:

1. Удосконалення навичок здобувачів щодо організації педагогічного процесу.

2. Формування умінь співвідносити наукові знання про вікові та індивідуальні особливості дошкільників, організацію життєдіяльності дітей, умови, зміст та методу їх виховання з станом практичної організації педагогічного процесу в закладі дошкільної освіти.

3. Удосконалення вмінь налагоджувати взаємини з вихованцями та їх батьками на основі особистісно-орієнтованої моделі педагогічного спілкування.

4. Формування вмінь налагоджувати ділові взаємини з вихователями закладів дошкільної освіти.

5. Здійснювати педагогічний процес дошкільних груп відповідно до Програм виховання в дитячому садку та Базового компоненту дошкільної освіти в Україні.

6. Удосконалювати уміння спостерігати, аналізувати організаційні моменти педагогічного процесу, здійснювати окремі форми контролю освітнього процесу в дошкільних закладах освіти.

7. Формувати уміння застосовувати набуті знання для здійснення науково-дослідної роботи, розвиток дослідницьких вмінь та навичок, сприяти розвитку наукового потенціалу здобувачів першого рівня вищої освіти (бакалавр).

Зміст практики

Змістовий модуль 1. Підготовчий етап

Програма виробничої педагогічної практики передбачає проведення практикантами різнопланової організаційно-педагогічної та методичної роботи, обумовленої виконанням посадових обов'язків вихователя групи дітей дошкільного віку.

Протягом короткого (два-три дні) підготовчого етапу виробничої практики студенти ознайомлюються з умовами виховання та навчання дітей дошкільного віку в конкретному ЗДО, з колективом вихованців групи. У цей же період відбувається загальне ознайомлення з організаційно-методичними аспектами роботи закладу дошкільної освіти. Практика розпочинається з бесіди здобувачів з керівниками дошкільної установи, у ході якої практиканти отримують загальні відомості про заклад дошкільної освіти (його тип, вид, контингент вихованців, основні напрями навчально-виховної роботи з дітьми, пріоритетні завдання, на розв'язання яких спрямована робота закладу), дізнаються, на основі якої програми здійснюється навчання і виховання дошкільнят та які форми планування освітньої роботи прийняті в закладі. Завідувач ЗДО проводить також інструктаж здобувачів щодо охорони праці та безпеки життєдіяльності дітей дошкільного віку.

Крім роботи безпосередньо у групі, практикант працює у методичному кабінеті, вивчаючи статут, річний план дошкільної установи, аналізуючи довідки, акти фронтального та тематичного обстеження закладу дошкільної освіти відділом освіти, ознайомлюється з різноманітними формами узагальнення кращого досвіду роботи вихователів тощо.

Протягом підготовчого етапу практики практикант складає індивідуальний план своєї роботи на наступні тижні практики. В індивідуальному перспективному плані намічають перегляди занять кращих вихователів закладу, студентів-практикантів, визначають загальну кількість і терміни проведення занять з усіх розділів програми, вказують теми відкритих занять та підготовку до них, розваги, конкурси, виставки, форми участі у святкових ранках, творчі ігри дітей. До плану включають роботу з батьками вихованців: тематику консультацій та бесід, поновлення матеріалів батьківського куточка тощо.

Роботу практиканти відображають у щоденнику педагогічної практики у формі аналітичних записів.

Змістовий модуль 2. Навчально-методична діяльність

Практикант призначається в одну з вікових груп закладу дошкільної освіти, у якій працює в ролі вихователя, виконуючи його обов'язки, але за присутності вихователя, відповідаючи за здоров'я, життя та змістовне, повноцінне виховання дошкільнят. Для забезпечення належної якості навчально-виховної роботи з дітьми практикант разом з вихователем складає індивідуальний план роботи, розробляє конспекти занять та усіх інших форм роботи і погоджує їх з вихователем та методистом закладу дошкільної освіти напередодні проведення. У ранкові та вечірні години практиканти мають проводити бесіди та консультації з батьками вихованців групи щодо щоденних проблем та ситуацій, які виникають у житті дитини тощо.

У цей період виробничої практики груповий методист практики оцінює в першу чергу організацію студентами життєдіяльності дітей у групі, різноманітні форми організації педагогічного процесу (прогулянки,

екскурсії-огляди, колективну та індивідуальну трудову та ігрову діяльність тощо).

Готуючись до занять та інших форм роботи з дітьми, здобувач удосконалює навички роботи з методичною літературою, дидактичними матеріалами, наочними посібниками, вчиться аналізувати отриману інформацію, адаптувати її до рівня розвитку дітей своєї групи. Під час проведення роботи з дітьми студент-практикант приділяє значну увагу налагодженню з вихованцями таких взаємин, що забезпечують емоційно-позитивну атмосферу педагогічного спілкування. Він прагне виявити інтерес, доброзичливе ставлення до дітей, любов до них, враховувати типологічні та індивідуальні особливості дітей, здійснювати індивідуально-диференційований підхід у навчанні та вихованні дошкільнят.

Усю проведену самостійно роботу студент-практикант фіксує у щоденнику, вчиться аналізувати власну діяльність, об'єктивно оцінювати її.

У цей же період практики здобувачі, продовжуючи виконувати обов'язки вихователів групи дітей дошкільного віку, основну увагу приділяють підготовці та проведенню залікових занять та інших форм організації життєдіяльності дітей.

Практиканти проводять по два показових заняття, організовують показові форми роботи з дітьми (фізкультурне свято, лялькову виставу або театралізовану гру, інтелектуальну розвагу, святковий ранок тощо).

Для проведення залікових занять обираються інноваційні форми та методи навчання дітей.

До кожного залікового заняття практиканти підбирають цікавий матеріал, які мають бути затверджені вихователем-методистом закладу дошкільної освіти за два дні до проведення заняття.

Після кожного залікового заняття відбувається його обговорення присутніми (іншими здобувачами-практикантами, вихователем, методистом, завідуючою, методистом та керівником по практиці).

Практиканти, які спостерігають показові заняття, роблять усебічний аналіз заняття, відзначивши відповідність його змісту програмі певної вікової групи, доцільність обраних форм і методів роботи, ефективність, висловлюють зауваження до заняття, пропонують свої варіанти розв'язання поставлених на занятті навчальних завдань.

Результати обговорення і оцінка за проведення кожного заняття фіксуються у протоколах обговорення, які практикант подає разом із конспектами до робочої документації.

Змістовий модуль III. Науково-дослідна діяльність

- проводити спостереження та комплексний аналіз відвіданих занять з теоретичним обґрунтуванням різних сторін навчальної діяльності;

- спостерігати, аналізувати та узагальнювати досвід вихователів, переносити ефективні прийоми і форми роботи в практику своєї професійної діяльності;

- вивчати методичну літературу і теоретично осмислювати навчальний процес у формі виступів на методичних семінарах, а також удосконалювати свою роботу, використовуючи нові форми та прийоми навчання;

методичні:

- оволодіти методами і прийомами роботи з дітьми під час занять та під час різних видів діяльності, здійснювати індивідуальний підхід до дитини, розвивати їх творчі здібності;

прикладні:

- розробка та виготовлення наочних та дидактичних матеріалів для роботи з дітьми дошкільного віку.

Змістовий модуль IV. Підсумковий етап

На підсумковому етапі працюючи в ролі вихователя, практиканти проводять різноманітні заходи. Конспекти занять перед проведенням затверджуються вихователем групи та керівником кафедри. Проведену освітню роботу спостерігають та обговорюють всі здобувачі підгрупи.

Практика завершується обговоренням її підсумків на педагогічній раді в закладі дошкільної освіти та оформленням звітної документації.

Форми звітності здобувачів вищої освіти про практику:

За результатами виробничої педагогічної практики здобувачі подають таку робочу документацію:

- індивідуальний план-графік практики;
- щоденник спостережень за період практики, з ґрунтовним аналізом проведеної студентом-практикантом роботи;
- конспекти залікових занять (2);
- конспекти проведення залікових заходів з різних видів діяльності: ігрової, трудової, фізкультурно-оздоровчої (3);
- дидактичний матеріал, який виготовлявся до відкритих заходів;
- опис передового педагогічного досвіду одного з педагогів закладу дошкільної освіти;

Індивідуальний план-графік практики передбачає види робіт, кількість годин, терміни їх виконання (заплановані дати початку і закінчення роботи), місце проходження практики, характеристику очікуваних результатів.

Щоденник є обов'язковою складовою робочої документації. Структура його оформлення і записів у ньому наступна: титульний аркуш, який містить відомості про студента, назва практики, відомості про місце проходження практики із зазначенням прізвища, імені, по-батькові та посади керівника; щоденні записи, що включають дату, зміст і обсяг роботи, зауваження та пропозиції практиканта.

(Для студентів, які проходять практику за місцем проживання або працевлаштування – обов'язковий відеозвіт та фото матеріали)

Звітна документація:

1. Характеристика здобувача -практиканта, видана закладом дошкільної освіти та завірена печаткою та підписом завідувача ЗДО.

2. Звіт здобувача про практику, який повинен мати чітку структуру (за підписами студента-практиканта та керівника практики).

Письмовий звіт студента про проходження виробничої педагогічної практики має містити відомості про виконання здобувачем вищої освіти усіх розділів програми практики та індивідуального завдання, мати висновки і пропозиції (за підписами здобувача-практиканта та керівника практики).

Робоча та звітна документація з практики, здається здобувачем-практикантами на перевірку упродовж трьох днів після закінчення практики груповому керівнику, який призначає дату проведення підсумкової конференції. На захисті практики заслуховуються звіти здобувачів, обговорюються результати, дається оцінка роботи кожного здобувача, яка охоплює всі напрями його діяльності під час практики.

Студенти, які працюють за фахом і місце роботи відповідає вимогам програми практик на захист надають свою робочу документацію (із наступним її поверненням), характеристику, звіт.

Критерії оцінювання практики:

№ п/п	Види робіт	Кількість балів
1	Індивідуальний план роботи	0-5
2	Спостереження і аналіз навчально-виховної роботи в дошкільних групах	0-5
3	Самостійна робота здобувача-практиканта на посаді вихователя	10
4	Проведення залікових занять, режимних процесів (участь у їх обговоренні) та роботи з батьками	0-20
5	Відвідування залікових занять, режимних процесів, участь в їх обговоренні	0-10
6	Ведення педагогічного щоденника	0-10
7	Підготовка та оформлення конспекту залікового заняття, режимного процесу, матеріалів тематичної консультації для батьків	0-10
8	Оформлення і своєчасне подання звітної документації про виробничу педагогічну практику в ЗДО методисту-керівнику	0-20
9	Презентація результатів проходження практики на звітній конференції (відео або медіа презентація в програмі PowerPoint)	0-10
	Максимальна кількість балів	100

Вид підсумкового контролю – екзамен

Навчальна педагогічна практика

(3 курс, V семестр)

Програму практики укладено відповідно до навчального плану зі спеціальності 012 Дошкільна освіта і розрахована для студентів III курсу денної та заочної форми навчання освітнього ступеня «бакалавр».

Практика покликана сприяти практичному застосуванню теоретичних та методичних знань здобувачів отриманих при вивченні навчальних дисциплін «Педагогіка дошкільна», «Психологія дитяча», методик дошкільної освіти тощо, формуванню умінь і навичок проектувати, планувати та організовувати освітній процес з дітьми середнього дошкільного віку, а також апробувати основні напрями роботи з батьками.

Мета: підготовка здобувачів до виконання основних функцій вихователя дітей середнього дошкільного віку, формування вмінь проведення системи освітньої роботи з дітьми середнього дошкільного віку, розвиток творчого дослідницького підходу до педагогічної діяльності.

Завдання практики:

1. Вчити здобувачів застосовувати отримані під час навчання в університеті теоретичні та методичні психолого-педагогічні знання в освітній роботі з дітьми середнього дошкільного віку.

2. Формувати у здобувачів систему педагогічних умінь:

– визначати мету та планувати зміст роботи, цілеспрямовано відбирати методи, засоби, прийоми організації освітнього процесу, прогнозувати та корегувати його результати, враховувати динаміку розвитку кожної дитини і всіх дітей середньої групи;

– досягати основні завдання розвитку, виховання і навчання дітей середнього дошкільного віку, спираючись на знання курсів дитячої психології, дошкільної педагогіки, педіатрії, вікової фізіології з основами медичних знань, методик дошкільної освіти;

– застосовувати різноманітні методи і прийоми, спрямовані на творче розв'язання завдань всебічного розвитку і виховання дітей середньої групи в сучасних умовах;

– керувати різними видами діяльності дітей середнього дошкільного віку, створювати умови для цікавого, змістовного життя дітей в закладі дошкільної освіти.

3. Вчити спостерігати і аналізувати освітній процес в середній групі закладу дошкільної освіти, визначати ефективність педагогічного впливу.

4. Формувати вміння використовувати різні форми педагогічної просвіти з батьками.

5. Виховувати у здобувачів інтерес до педагогічної діяльності, стимулювати до самоосвіти та саморозвитку поглиблення педагогічних знань та розвитку педагогічних здібностей.

6. Формувати турботливе ставлення до дітей середнього дошкільного віку, їхнього здоров'я, виявляти любов до них.

7. Удосконалювати вміння здійснювати психолого-педагогічне спостереження за дітьми та забезпечувати індивідуалізацію і диференціацію педагогічного процесу.

Педагогічна практика здобувачів проводиться на базі закладів дошкільної освіти в середніх групах.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачі повинні:

ознайомитися з діяльністю вихователя в середній групі закладу дошкільної освіти;

оволодіти практичними навичками проведення всіх видів роботи вихователя в закладі дошкільної освіти в середній групі;

навчитися використовувати отримані знання та уміння на практиці.

Зміст практики

Протягом всього періоду практики (2 тижні) здобувач працює на посаді вихователя в середній групі закладу дошкільної освіти, виконує його обов'язки.

Здобувачі працюють почергово в першу або другу половину дня і проводять таку роботу: спостерігають за роботою вихователя, інших практикантів, аналізують її, складають календарний план роботи з дітьми середньої групи та працюють за ними; розробляють конспекти занять (в другу половину практики можливе складання плану заняття); здійснюють всебічне виховання і розвиток дітей на заняттях і у повсякденному житті; створюють умови для розвитку самостійної діяльності дітей (ігрової, трудової, художньої та ін.); проводять діагностику знань, умінь в навичок дітей, психолого-педагогічні спостереження; створюють і підтримують у групі сприятливий психологічний клімат, забезпечують охорону здоров'я дітей, запобігають дитячому травматизму; проводять педагогічний експеримент відповідно до теми курсової роботи, впроваджують результати власного наукового дослідження в практику, організують роботу з батьками; проводять відкриті заняття з наступним обговоренням.

На *підготовчому етапі* здобувачі спостерігають і аналізують освітній процес в закріпленій за ними групі: заняття, режимні процеси тощо. Окрім того, для здобувачів-практикантів організуються показові заняття з різних розділів програми закладу дошкільної освіти та різних типів: комплексні, комбіновані, тематичні, інтегровані заняття; заняття фронтальні, групові, індивідуальні; вечори розваг, тематичні свята та ін. (всього 5-6 видів педагогічної діяльності). Показові заходи спостерігають і беруть участь в їх обговоренні усі здобувачі підгрупи. Результати спостережень практиканти фіксують в щоденнику, який ведуть протягом всієї практики.

Також в перші дні практики кожен здобувач під час спостережень вивчає дітей середньої групи, рівень їх знань, умінь і навичок, характер взаємовідносин в різних видах діяльності, визначає дитину за якою проводитиме психолого-педагогічне спостереження.

В кінці першого тижня студенти завершують складати індивідуальний план проходження педагогічної практики, готують документацію для

самостійного проведення освітньої роботи з дітьми в наступний тиждень практики (календарні плани та конспекти занять).

На *основному етапі* здобувачі самостійно працюють вихователями, виконуючи всі передбачені планом завдання. В цей час крім щоденної освітньої роботи з дітьми здобувачі організують загальні заходи для дітей (тематичні свята – День фізкультурника, Свято весни, екскурсії), організують спілкування дітей. Практиканти проводять роботу з батьками: беруть участь у батьківських зборах, надають індивідуальні та групові консультації з питань навчання і виховання дошкільників, проводять бесіди, добирають і оформляють матеріали в батьківських куточках тощо

На *підсумковому етапі* працюючи на посаді вихователя, практиканти проводять залікові заходи. Конспекти залікових занять перед проведенням затверджуються вихователем групи та методистом кафедри. Залікову освітню роботу спостерігають та обговорюють всі здобувачі підгрупи. Практика завершується обговоренням її підсумків на педагогічній раді в закладі дошкільної освіти та оформленням звітної документації.

Здобувачі виконують наукові завдання та дослідження згідно індивідуальної тематики курсових робіт та збирають документи до портфоліо, зокрема:

- результати проведеної з дітьми діагностики психофізичного розвитку дітей групи;
- матеріали розробленого інтегрованого заняття;
- ігри-заняття корекційних занять;
- матеріали роботи з батьками (збори, консультація, тренінг, тощо);
- соціальний портрет-характеристика вихованців;
- вивчений та оформлений кращий педагогічний досвід вихователя.

Форми звітності здобувачів вищої освіти про практику:

За результатами навчальної педагогічної практики здобувачі подають таку робочу документацію:

1. Індивідуальний план проходження педагогічної практики.

2. Щоденник педагогічних спостережень.
3. Календарний план навчально-виховної роботи (на період практики).
4. Конспект проведених занять з протоколами обговорення.
5. Матеріали роботи з батьками (збори, консультація, тренінг, тощо);
6. Психолого-педагогічна характеристика на дитину.
7. Вивчений та оформлений кращий педагогічний досвід вихователя у ЗДО з різних напрямів роботи з дітьми.

(Для здобувачів, які проходять практику за місцем проживання або працевлаштування – обов'язковий відеозвіт та фото матеріали)

Індивідуальний план-графік практики передбачає види робіт, кількість годин, терміни їх виконання (заплановані дати початку і закінчення роботи), місце проходження практики, характеристику очікуваних результатів.

Щоденник є обов'язковою складовою робочої документації.

Структура його оформлення і записів у ньому наступна: титульний аркуш, який містить відомості про студента, назва практики, відомості про місце проходження практики із зазначенням прізвища, імені, по-батькові та посади керівника; щоденні записи, що включають дату, зміст і обсяг роботи, зауваження та пропозиції практиканта.

Звітна документація:

1. Відгук про роботу здобувачів вищої освіти

Відгук про роботу здобувачів вищої освіти, завіряється керівником установи бази практики.

2. Звіт здобувача про практику, який повинен мати чітку структуру.

Письмовий звіт здобувача про проходження навчальної педагогічної практики має містити відомості про виконання здобувачем вищої освіти усіх розділів програми практики та індивідуального завдання, мати висновки і пропозиції(за підписами студента-практиканта та керівника практики).

Робоча та звітна документація з практики, здається здобувачами-практикантами на перевірку упродовж трьох днів після закінчення практики груповому керівнику, який призначає дату проведення підсумкової конференції. На захисті практики заслуховуються звіти здобувачів, обговорюються результати, дається оцінка роботи кожного здобувача, яка охоплює всі напрями його діяльності під час практики.

Здобувачі, які працюють за фахом і місце роботи відповідає вимогам програми практик на захист надають свою робочу документацію (із наступним її поверненням), відгук на роботу здобувача вищої освіти, звіт.

Критерії оцінювання

№ п/п	Види робіт	Кількість балів
1.	Індивідуальний план роботи	0-5
2.	Щоденник практики (у щоденнику відображається зміст проведеної здобувачем вищої освіти роботи)	0-10
3.	Характеристика та аналіз діяльності закладу дошкільної освіти, що є базою практики	0-5
4.	Аналіз нормативно-правової документації ЗДО	0-5
5.	Аналіз основних напрямів роботи ЗДО, аналіз кадрового забезпечення закладу.	0-5
6.	Підготовка та проведення форм роботи та режимних процесів протягом дня	0-10
7.	Календарний план навчально-виховної роботи (на період практики).	0-10
8.	Конспект проведених занять з протоколами обговорення (з оцінкою та підписом вихователя відповідної групи та керівника практики)	0-10
9.	Самостійно складені 5 форм роботи (на вибір: спостереження, заняття, ігри, бесіда, консультація)	0-5
10.	Матеріали роботи з батьками (збори, консультація, тренінг, тощо)	0-5
11.	Психолого-педагогічна характеристика на дитину	0-5
12.	Вивчений та оформлений передовий педагогічний досвід вихователя у ЗДО з різних напрямів роботи з дітьми.	0-5
13.	Звіт студента-практиканта, в якому зазначається проведена робота (за індивідуальним планом); наявність фотоматеріалів (презентації) заходів	0-5
14.	Захист практики (участь у звітній конференції)	0-15
	Максимальна кількість балів	100

Вид підсумкового контролю – залік

Виробнича педагогічна практика

(III курс, VI семестр)

Програму практики укладено відповідно до навчального плану зі спеціальності 012 Дошкільна освіта і розрахована для здобувачів (бакалаврського) рівня вищої освіти III курсу денної та заочної форм навчання впродовж 4 тижнів на базі закладів дошкільної освіти. (III курс, VI семестр)

Мета практики:

1) вчити здобувачів творчо використовувати в педагогічній діяльності вихователя теоретичні знання і практичні вміння, набуті в процесі вивчення психолого-педагогічних дисциплін, окремих методик і спеціальних дисциплін та застосовувати їх на практиці в старшій групі у закладі дошкільної освіти;

2) формувати у здобувачів уміння організовувати освітній процес у старшій групі закладу дошкільного освіти;

3) виховувати у здобувачів інтерес до педагогічної діяльності, розвивати творчу ініціативу та здатність реалізовувати особистісний творчий потенціал;

4) продовжувати розвивати дослідницькі здібності та уміння використовувати сучасні інноваційні технології у професійній діяльності з дітьми старшого дошкільного віку.

Завдання практики:

1. Удосконалення навичок здобувачів щодо організації педагогічного процесу.

2. Формування умінь співвідносити наукові знання про вікові та індивідуальні особливості старших дошкільників, організацію життєдіяльності дітей, умови, зміст та методичку їх виховання з станом практичної організації педагогічного процесу дітей старшого дошкільного віку в закладі дошкільної освіти.

3. Удосконалення вмінь налагоджувати взаємини з вихованцями та їх батьками на основі особистісно-орієнтованої моделі педагогічного спілкування.

4. Формування вмінь налагоджувати ділові взаємини з вихователями закладів дошкільної освіти.

5. Здійснювати педагогічний процес старших груп відповідно до Програм виховання в дитячому садку та Базового компоненту дошкільної освіти в Україні.

6. Удосконалювати уміння спостерігати, аналізувати організаційні моменти педагогічного процесу, здійснювати окремі форми перевірки рівня готовності дітей старшого дошкільного віку до школи в умовах освітнього процесу в дошкільних закладах освіти.

7. Формувати уміння застосовувати набуті знання для здійснення науково-дослідної роботи, розвиток дослідницьких вмінь та навичок, сприяти розвитку наукового потенціалу здобувачів першого рівня вищої освіти (бакалавр).

Зміст практики

Змістовий модуль 1. Підготовчий етап

Програма виробничої педагогічної практики передбачає проведення практикантами різнопланової організаційно-педагогічної та методичної роботи, обумовленої виконанням посадових обов'язків вихователя старшої групи дітей старшого дошкільного віку.

Протягом короткого (два-три дні) підготовчого етапу виробничої практики студенти ознайомлюються з умовами виховання та навчання дітей старшого дошкільного віку в конкретному ЗДО, з колективом вихованців групи. У цей же період відбувається загальне ознайомлення з організаційно-методичними аспектами роботи закладу дошкільної освіти. Практика розпочинається з бесіди здобувачів з керівниками дошкільної установи, у ході якої практиканти отримують загальні відомості про заклад дошкільної освіти (його тип, вид, контингент вихованців, основні напрями освітньої

роботи з дітьми, пріоритетні завдання, на розв'язання яких спрямована робота закладу), дізнаються, на основі якої програми здійснюється навчання і виховання дошкільнят та які форми планування освітньої роботи прийняті в закладі. Завідувач ЗДО проводить також інструктаж здобувачів щодо охорони праці та безпеки життєдіяльності дітей старшого дошкільного віку.

Крім роботи безпосередньо у групі, практикант працює у методичному кабінеті, вивчаючи статут, річний план дошкільної установи, вивчає і аналізує методи діагностики готовності дітей старшого дошкільного віку до школи, ознайомлюється з різноманітними формами узагальнення кращого досвіду роботи вихователів тощо.

Протягом підготовчого етапу практики практикант складає індивідуальний план своєї роботи на наступні тижні практики. В індивідуальному перспективному плані намічають перегляди занять кращих вихователів закладу, здобувачів-практикантів, визначають загальну кількість і терміни проведення занять з усіх розділів програми, вказують теми відкритих занять та підготовку до них, розваги, конкурси, виставки, форми участі у святкових ранках, творчі ігри дітей. До плану включають роботу з батьками вихованців: тематику консультацій та бесід, поновлення матеріалів батьківського куточка з проблеми психологічної готовності дітей до школи тощо.

Роботу практиканти відображають у щоденнику педагогічної практики у формі аналітичних записів.

Змістовий модуль 2. Навчально-методична діяльність

Практикант призначається в старшу групу закладу дошкільної освіти, у якій працює в ролі вихователя, виконуючи його обов'язки, але за присутності вихователя, відповідаючи за здоров'я, життя та змістовне, повноцінне виховання старших дошкільнят. Для забезпечення належної якості освітньої роботи з дітьми практикант разом з вихователем складає індивідуальний план роботи, розробляє конспекти занять та усіх інших форм роботи і погоджує їх з вихователем та методистом закладу дошкільної освіти

напередодні проведення. У ранкові та вечірні години практиканти мають проводити бесіди та консультації з батьками вихованців групи щодо щоденних проблем та ситуацій, які виникають у житті дитини тощо.

У цей період виробничої практики груповий методист практики оцінює в першу чергу організацію студентами життєдіяльності дітей у групі, різноманітні форми організації педагогічного процесу (прогулянки, екскурсії-огляди, колективну та індивідуальну трудову та ігрову діяльність тощо).

Готуючись до занять та інших форм роботи з дітьми, здобувач удосконалює навички роботи з методичною літературою, дидактичними матеріалами, наочними посібниками, вчиться аналізувати отриману інформацію, адаптувати її до рівня розвитку дітей старшої групи. Під час проведення роботи з дітьми здобувач-практикант приділяє значну увагу налагодженню з вихованцями таких взаємин, що забезпечують емоційно-позитивну атмосферу педагогічного спілкування. Він прагне виявити інтерес, доброзичливе ставлення до дітей, любов до них, враховувати типологічні та індивідуальні особливості дітей старшого дошкільного віку, здійснювати індивідуально-диференційований підхід у навчанні та вихованні дошкільнят.

Усю проведену самостійно роботу здобувач-практикант фіксує у щоденнику, вчиться аналізувати власну діяльність, об'єктивно оцінювати її.

У цей же період практики здобувачі, продовжуючи виконувати обов'язки вихователів старшої групи дітей дошкільного віку, основну увагу приділяють підготовці та проведенню залікових занять та інших форм організації життєдіяльності дітей.

Практиканти проводять по два показових заняття, організовують показові форми роботи з дітьми (фізкультурне свято, лялькову виставу або театралізовану гру, інтелектуальну розвагу, святковий ранок тощо) та апробують методи діагностики готовності дітей до школи.

Для проведення залікових занять обираються інноваційні форми та методи навчання дітей.

До кожного залікового заняття практиканти підбирають цікавий матеріал, які мають бути затверджені вихователем-методистом закладу дошкільної освіти за два дні до проведення заняття.

Після кожного залікового заняття відбувається його обговорення присутніми (іншими здобувачами-практикантами, вихователем, методистом, завідуючою, методистом та керівником по практиці).

Практиканти, які спостерігають показові заняття, роблять усебічний аналіз заняття, відзначивши відповідність його змісту програмі певної вікової групи, доцільність обраних форм і методів роботи, ефективність, висловлюють зауваження до заняття, пропонують свої варіанти розв'язання поставлених на занятті навчальних завдань.

Результати обговорення і оцінка за проведення кожного заняття фіксуються у протоколах обговорення, які практикант подає разом із конспектами до робочої документації.

Змістовий модуль III. Науково-дослідна діяльність

- проводити спостереження та комплексний аналіз відвіданих занять з теоретичним обґрунтуванням різних сторін навчальної діяльності;
- спостерігати, аналізувати та узагальнювати досвід вихователів, переносити ефективні прийоми і форми роботи в практику своєї професійної діяльності;
- вивчати методичну літературу і теоретично осмислювати навчальний процес у формі виступів на методичних семінарах, а також удосконалювати свою роботу, використовуючи нові форми та прийоми навчання;

методичні:

- оволодіти методами і прийомами роботи з дітьми під час занять та під час різних видів діяльності, здійснювати індивідуальний підхід до дитини, розвивати їх творчі здібності;

прикладні:

- розробка та виготовлення наочних та дидактичних матеріалів для роботи з дітьми старшого дошкільного віку.
- розробка та апробація методів перевірки рівня готовності дітей старшого дошкільного віку до школи.

Змістовий модуль IV. Підсумковий етап

На підсумковому етапі працюючи в ролі вихователя, практиканти проводять різноманітні заходи. Конспекти занять перед проведенням затверджуються вихователем групи та керівником кафедри. Проведену освітню роботу спостерігають та обговорюють всі здобувачі підгрупи. Практика завершується обговоренням її підсумків на педагогічній раді в закладі дошкільної освіти та оформленням звітної документації.

Форми звітності здобувачів вищої освіти про практику:

За результатами виробничої педагогічної практики здобувачі подають таку робочу документацію:

- індивідуальний план-графік практики;
- щоденник спостережень за період практики, з ґрунтовним аналізом проведеної студентом-практикантом роботи;
- конспекти залікових занять (2);
- конспекти проведення залікових заходів з різних видів діяльності: ігрової, трудової, фізкультурно-оздоровчої (3);
- дидактичний матеріал, який виготовлявся до відкритих заходів;
- опис передового педагогічного досвіду одного з педагогів закладу дошкільної освіти;
- опис методик діагностики готовності дітей старшого дошкільного віку до школи;

Індивідуальний план-графік практики передбачає види робіт, кількість годин, терміни їх виконання (заплановані дати початку і закінчення роботи), місце проходження практики, характеристику очікуваних результатів.

Щоденник є обов'язковою складовою робочої документації. Структура його оформлення і записів у ньому наступна: титульний аркуш, який містить

відомості про здобувача, назва практики, відомості про місце проходження практики із зазначенням прізвища, імені, по-батькові та посади керівника; щоденні записи, що включають дату, зміст і обсяг роботи, зауваження та пропозиції практиканта.

Звітна документація:

1. Характеристика здобувача-практиканта, видана закладом дошкільної освіти та завірена печаткою та підписом завідувача ЗДО.

2. Звіт здобувача про практику, який повинен мати чітку структуру (за підписами здобувача-практиканта та керівника практики).

Письмовий звіт здобувача про проходження виробничої педагогічної практики має містити відомості про виконання здобувачем вищої освіти усіх розділів програми практики та індивідуального завдання, мати висновки і пропозиції (за підписами здобувача-практиканта та керівника практики).

Робоча та звітна документація з практики, здається здобувачем-практикантами на перевірку упродовж трьох днів після закінчення практики груповому керівнику, який призначає дату проведення підсумкової конференції. На захисті практики заслуховуються звіти здобувачів, обговорюються результати, дається оцінка роботи кожного здобувача, яка охоплює всі напрями його діяльності під час практики.

Здобувачі, які працюють за фахом і місце роботи відповідає вимогам програми практик на захист надають свою робочу документацію (із наступним її поверненням), характеристику, звіт.

Критерії оцінювання практики

№ п/п	Види робіт	Кількість балів
1	Індивідуальний план роботи	0-5
2	Спостереження і аналіз навчально-виховної роботи в старшій групі	0-5
3	Самостійна робота здобувача-практиканта на посаді вихователя	10
4	Проведення залікових занять, режимних процесів (участь у їх обговоренні) та роботи з батьками	0-20
5	Відвідування залікових занять, режимних процесів, участь в їх обговоренні	0-10

6	Ведення педагогічного щоденника	0-10
7	Підготовка та оформлення конспекту залікового заняття, режимного процесу, матеріалів тематичної консультації для батьків	0-10
8	Оформлення і своєчасне подання звітної документації про виробничу педагогічну практику в ЗДО методисту-керівнику	0-10
9	Підготовка та оформлення діагностичних методик готовності дітей до школи	0-10
10	Презентація результатів проходження практики на звітній конференції (відео або медіа презентація в програмі PowerPoint)	0-10
Максимальна кількість балів		100

Вид підсумкового контролю – екзамен

Виробнича педагогічна практика

(IV курс, VII семестр)

Програму практики укладено відповідно до навчального плану зі спеціальності 012 Дошкільна освіта і розрахована для здобувачів четвертого курсу (бакалаврського) рівня вищої освіти денної та заочної форм навчання (впродовж 4 тижнів) на базі закладів дошкільної освіти, НВК (дошкільний навчальний заклад-загальноосвітній навчальний заклад I ступеня).

Мета практики:

- 1) вчити здобувачів творчо використовувати в педагогічній діяльності вихователя теоретичні знання і практичні вміння, набуті в процесі вивчення психолого-педагогічних дисциплін, окремих методик і спеціальних дисциплін та застосовувати їх на практиці у закладі дошкільної освіти;
- 2) виховувати у здобувачів інтерес до педагогічної діяльності, розвивати творчу ініціативу та здатність реалізовувати особистісний творчий потенціал;
- 3) розвивати здатність добирати доцільні технології, методи, засоби, форми навчання, відповідно до особливостей особистості дитини

Завдання практики:

1. Формування умінь співвідносити наукові знання про вікові та індивідуальні особливості дітей, зі змістом та методикою їх виховання та станом практичної організації педагогічного процесу в закладі освіти.

2. Удосконалення вмінь налагоджувати взаємини з вихованцями та їх батьками на основі особистісно-орієнтованої моделі педагогічного спілкування.

3. Розвиток здатності працювати в команді, здійснення комплексного корекційно-педагогічного, психологічного та соціального супроводу дітей з особливими освітніми потребами.

4. Розвиток дослідницьких здібностей та умінь з використанням сучасних інноваційних технологій у професійній діяльності.

5. Розвиток здатності проводити психолого-педагогічні обстеження з метою вивчення вікових, індивідуально-особистісних особливостей дітей, відповідності до вікових норм.

6. Вироблення у здобувачів умінь і навичок діагностики розвитку психічних функцій дітей прогностичними методами та розробка за їх результатами індивідуальних програм корекційних занять з дітьми різного віку.

3. Вироблення умінь здійснення комплексної діагностики випускників дошкільної установи та шестирічок в школі, спрямованих на визначення рівня інтелектуального розвитку, мотиваційної, емоційної та вольової сфери дітей.

5. Вироблення у здобувачів навичок здійснення діагностики розвитку психічних процесів дітей; розробка за їх результатами індивідуальних та групових корекційно-розвивальних програм для дітей різного віку. Виконання групового або індивідуального науково-педагогічного дослідження.

Зміст практики

Виробнича практика студентів проводиться на базі закладів дошкільної освіти та НВК (дошкільний навчальний заклад-загальноосвітній навчальний заклад I ступеня).

До початку педагогічної практики здобувачі завершують вивчення професійно спрямованих навчальних дисциплін та продовжують вивчати дисципліни за вибором. На основі засвоєного теоретичного матеріалу здобувачі під час практики продовжують набувати навичок роботи педагога в ЗДО та НВК (дошкільний навчальний заклад-загальноосвітній навчальний заклад I ступеня). Діяльність здобувачів під час практики у ЗДО та НВК (дошкільний навчальний заклад-загальноосвітній навчальний заклад I ступеня) максимально наближена до реальної професійної діяльності. Вони працюють на посаді вихователя проводять усі напрями роботи, які входять у коло його обов'язків. Також проводять індивідуальне дослідження за особистим вибором.

Зміст практики

Змістовий модуль 1. Підготовчий етап

Програма виробничої педагогічної практики передбачає проведення практикантами різнопланової організаційно-педагогічної та методичної роботи, обумовленої виконанням посадових обов'язків педагога.

Протягом короткого (два-три дні) підготовчого етапу виробничої практики здобувачі ознайомлюються з умовами виховання та навчання дітей в конкретному ЗДО чи НВК (дошкільний навчальний заклад-загальноосвітній навчальний заклад I ступеня), з колективом вихованців групи. У цей же період відбувається загальне ознайомлення з організаційно-методичними аспектами роботи закладу освіти. Практика розпочинається з бесіди здобувачів з керівниками дошкільної установи, у ході якої практиканти отримують загальні відомості про заклад дошкільної освіти (його тип, вид, контингент вихованців, основні напрями навчально-виховної роботи з дітьми, пріоритетні завдання, на розв'язання яких спрямована

робота закладу), дізнаються, на основі якої програми здійснюється навчання і виховання дітей та які форми планування навчально-виховної роботи прийняті в закладі. Керівник закладу проводить також інструктаж здобувачів щодо охорони праці та безпеки життєдіяльності вихованців.

Крім роботи безпосередньо у групі, практикант працює у методичному кабінеті, вивчаючи статут, річний план установи, аналізуючи довідки, акти фронтального та тематичного обстеження відділом освіти, ознайомлюється з різноманітними формами узагальнення кращого досвіду роботи педагогів тощо.

Протягом підготовчого етапу практики практикант складає індивідуальний план своєї роботи на наступні тижні практики. В індивідуальному перспективному плані намічають перегляди занять, визначають загальну кількість і терміни проведення занять з усіх розділів програми, вказують теми відкритих занять та підготовку до них, розваги, конкурси, виставки, форми участі у святкових ранках, творчі ігри дітей. До плану включають роботу з батьками вихованців: тематику консультацій та бесід, поновлення матеріалів батьківського куточка тощо.

Роботу практиканти відображають у щоденнику педагогічної практики у формі аналітичних записів.

Змістовий модуль 2. Навчально-методична діяльність

Практикант призначається в одну з вікових груп, у якій працює в ролі вихователя, виконуючи його обов'язки, але за присутності вихователя, відповідаючи за здоров'я, життя та змістовне, повноцінне виховання дошкільнят. Для забезпечення належної якості навчально-виховної роботи з дітьми практикант разом з вихователем складає індивідуальний план роботи, розробляє конспекти занять та усіх інших форм роботи і погоджує їх з вихователем та методистом закладу освіти напередодні проведення. У ранкові та вечірні години практиканти мають проводити бесіди та консультації з батьками вихованців групи щодо щоденних проблем та ситуацій, які виникають у житті дитини тощо.

У цей період виробничої практики груповий методист практики оцінює в першу чергу організацію здобувачами життєдіяльності дітей у групі, різноманітні форми організації педагогічного процесу (прогулянки, екскурсії-огляди, колективну та індивідуальну трудову та ігрову діяльність тощо).

Готуючись до занять та інших форм роботи з дітьми, педагог удосконалює навички роботи з методичною літературою, дидактичними матеріалами, наочними посібниками, вчиться аналізувати отриману інформацію, адаптувати її до рівня розвитку дітей своєї групи. Під час проведення роботи з дітьми здобувач-практикант приділяє значну увагу налагодженню з вихованцями таких взаємин, що забезпечують емоційно-позитивну атмосферу педагогічного спілкування. Він прагне виявити інтерес, доброзичливе ставлення до дітей, любов до них, враховувати типологічні та індивідуальні особливості дітей, здійснювати індивідуально-диференційований підхід у навчанні та вихованні вихованців.

Усю проведену самостійно роботу практикант фіксує у щоденнику, вчиться аналізувати власну діяльність, об'єктивно оцінювати її.

У цей же період практики студенти, продовжуючи виконувати обов'язки вихователів групи дітей, основну увагу приділяють підготовці та проведенню залікових занять та інших форм організації життєдіяльності дітей.

Практиканти проводять по два показових заняття, організовують показові форми роботи з дітьми (фізкультурне свято, лялькову виставу або театралізовану гру, інтелектуальну розвагу, святковий ранок тощо).

Для проведення залікових занять обираються інноваційні форми та методи навчання дітей. До кожного залікового заняття практиканти підбирають цікавий матеріал, які мають бути затверджені вихователем-методистом за два дні до проведення заняття.

Після кожного залікового заняття відбувається його обговорення присутніми (іншими здобувачами-практикантами, вихователем, методистом, завідуючою, методистом та керівником по практиці).

Результати обговорення і оцінка за проведення кожного заняття фіксуються у протоколах обговорення, які практикант подає разом із конспектами до робочої документації.

Індивідуальне довготривале завдання:

(за вибором)

1. Вивчити систему роботи кабінету логопеда. Провести спостереження за професійною діяльністю дефектолога (логопеда). Вивчити робочу документацію дефектолога (логопеда). Під керівництвом логопеда підготуватись і самостійно провести для дітей з вадами мовлення: вправи на дихання, логопедичні ігри та пальчикову гімнастику; вправи артикуляційної гімнастики (динамічні, статичні).

2. Вивчити систему роботи кабінету вчителя початкових класів в НВК. Провести спостереження за професійною діяльністю вчителя. Вивчити робочу документацію вчителя (календарні та поурочні плани вчителів, план виховної роботи класу, класним журналом). Під керівництвом вчителя провести психолого-педагогічне вивчення окремих учнів або класу шляхом використання різних методів, спостереження за дітьми, бесіди з ними, педагогами і батьками, анкетування, узагальнення незалежних характеристик, соціометричного вивчення та ін.

3. Вивчити систему роботи кабінету психолога в закладі освіти. Провести спостереження за професійною діяльністю психолога. Вивчити робочу документацію психолога. Провести психологічне обстеження з метою вивчення індивідуально-особистісних особливостей дітей (темпераменту, здібностей, характеру), особистісних якостей чи психічних процесів, (мислення, уваги, уяви).

Змістовий модуль III. Науково-дослідна діяльність

- проводити спостереження та комплексний аналіз відвіданих занять з теоретичним обґрунтуванням різних сторін навчальної діяльності;

- спостерігати, аналізувати та узагальнювати досвід педагогів, переносити ефективні прийоми і форми роботи в практику своєї професійної діяльності;
  - вивчати методичну літературу і теоретично осмислювати освітній процес у формі виступів на методичних семінарах, а також удосконалювати свою роботу, використовуючи нові форми та прийоми навчання;
- методичні:
- оволодіти методами і прийомами роботи з дітьми під час занять та під час різних видів діяльності, здійснювати індивідуальний підхід до дитини, розвивати їх творчі здібності;
- прикладні:
- розробка та виготовлення наочних та дидактичних матеріалів для роботи з дітьми.

Змістовий модуль IV. Підсумковий етап

На підсумковому етапі практиканти проводять різноманітні заходи. Конспекти занять перед проведенням затверджуються вихователем групи та керівником кафедри. Проведену навчально-виховну роботу спостерігають та обговорюють всі здобувачі підгрупи. Практика завершується обговоренням її підсумків на педагогічній раді в закладі дошкільної освіти та оформленням звітної документації.

Форми звітності здобувачів вищої освіти про виробничу практику:

За результатами виробничої педагогічної практики здобувачі подають таку робочу документацію:

- індивідуальний план-графік практики;
- щоденник спостережень за період практики, з ґрунтовним аналізом проведеної здобувачем-практикантом роботи;
- конспекти залікових занять (3);
- конспекти проведення залікових заходів з різних видів діяльності: ігрової, трудової, фізкультурно-оздоровчої (3);
- дидактичний матеріал, який виготовлявся до відкритих заходів;

- опис передового педагогічного досвіду одного з педагогів закладу дошкільної освіти;
- дидактичні і наочні матеріали до індивідуального завдання;

Індивідуальний план-графік практики передбачає види робіт, кількість годин, терміни їх виконання (заплановані дати початку і закінчення роботи), місце проходження практики, характеристику очікуваних результатів.

Щоденник є обов'язковою складовою робочої документації. Структура його оформлення і записів у ньому наступна: титульний аркуш, який містить відомості про студента, назва практики, відомості про місце проходження практики із зазначенням прізвища, імені, по-батькові та посади керівника; щоденні записи, що включають дату, зміст і обсяг роботи, зауваження та пропозиції практиканта.

Для студентів, які проходять практику за місцем проживання або працевлаштування – обов'язковий відео звіт та фото матеріали.

Звітна документація:

1. Характеристика студента-практиканта, видана закладом дошкільної освіти чи НВК та завірена печаткою та підписом завідувача чи директора закладу освіти.
2. Звіт студента про практику, який повинен мати чітку структуру (за підписами студента-практиканта та керівника практики).

Письмовий звіт здобувача про проходження виробничої педагогічної практики має містити відомості про виконання здобувачем вищої освіти усіх розділів програми практики та індивідуального завдання, мати висновки і пропозиції (за підписами здобувача-практиканта та керівника практики).

Робоча та звітна документація з практики, здається здобувачами-практикантами на перевірку упродовж трьох днів після закінчення практики груповому керівнику, який призначає дату проведення підсумкової конференції. На захисті практики заслуховуються звіти студентів, обговорюються результати, дається оцінка роботи кожного студента, яка охоплює всі напрями його діяльності під час практики.

Студенти, які працюють за фахом і місце роботи відповідає вимогам програми практик на захист надають свою робочу документацію (із наступним її поверненням), характеристику, звіт.

Критерії оцінювання практики

№ п/п	Види робіт	Кількість балів
1	Індивідуальний план роботи	0-5
2	Спостереження і аналіз навчально-виховної роботи в дошкільних групах	0-5
3	Самостійна робота студента-практиканта на посаді вихователя	0-10
4	Проведення залікових занять, режимних процесів (участь у їх обговоренні) та роботи з батьками	0-10
5	Відвідування залікових занять, режимних процесів, участь в їх обговоренні	0-5
6	Ведення педагогічного щоденника	0-10
7	Підготовка та оформлення конспекту залікових занять, режимних процесів, матеріалів тематичної консультації для батьків	0-15
8	Підготовка дидактичних матеріалів з індивідуального завдання	0-15
9	Оформлення і своєчасне подання звітної документації про виробничу педагогічну практику в ЗДО методисту-керівнику	0-15
10	Презентація результатів проходження практики на звітній конференції (відео або медіа презентація в програмі PowerPoint)	0-10
	Загальна кількість балів	100

Вид підсумкового контролю – **екзамен**

Виробнича педагогічна практика

(IV курс, VIII семестр)

Програму практики укладено відповідно до навчального плану зі спеціальності 012 Дошкільна освіта і розрахована для здобувачів (бакалаврського) рівня вищої освіти IV курсу денної та заочної форм навчання впродовж 6 тижнів на базі закладів дошкільної освіти. (IV курс, VIII семестр)

Мета практики:

- 1) навчити здобувачів творчо використовувати в педагогічній

діяльності

вихователя теоретичні знання і практичні вміння, набуті в процесі вивчення психолого-педагогічних дисциплін, окремих методик і спеціальних дисциплін та застосовувати їх на практиці ЗДО;

2) формування в здобувачів вміння організовувати освітній процес у ЗДО;

3) виховувати у здобувачів інтерес до педагогічної діяльності, розвивати творчу ініціативу та реалізовувати особистісний творчий потенціал кожного здобувача;

4) подальший розвиток дослідницьких умінь та використання сучасних інноваційних технологій у професійній діяльності ЗДО.

Завдання практики:

1. Удосконалення навичок здобувачів щодо організації педагогічного процесу.
2. Формування вмінь проводити заняття з використанням сучасних інноваційних технологій навчання.
3. Формування умінь співвідносити наукові знання про вікові та індивідуальні особливості дошкільників, організацію життєдіяльності дітей, умови, зміст та методику їх виховання з станом практичної організації педагогічного процесу в закладі дошкільної освіти.
4. Удосконалення вмінь налагоджувати взаємини з вихованцями та їх батьками на основі особистісно-орієнтованої моделі педагогічного спілкування.
5. Формування вмінь налагоджувати ділові взаємини з вихователями закладів дошкільної освіти.
6. Розширення знань про організацію діяльності закладів дошкільної освіти в сучасних умовах, керівництво дошкільним вихованням з боку управління освіти міста (району).

7. Здійснювати педагогічний процес дошкільних груп відповідно до Програми виховання в дитячому садку «Дитина» та Базового компоненту дошкільної освіти в Україні.

8. Удосконалення умінь спостерігати, аналізувати організаційні моменти педагогічного процесу, здійснювати окремі форми контролю освітнього процесу в закладах дошкільної освіти.

9. Формування уміння застосовувати набуті знання для здійснення науково-дослідної роботи, розвиток дослідницьких вмінь та навичок, сприяння розвитку наукового потенціалу бакалаврів.

Конструктивні завдання:

- складати плани-конспекти окремих занять та серії занять за темою з урахуванням різних умов навчання і виховання дітей;

- обирати ефективні прийоми досягнення сформульованих цілей з урахуванням вікових особливостей дітей за етапом навчання;

- визначати типи вправ, завдань, ігор та послідовність їх виконання згідно з етапами оволодіння мовленнєвими, математичними, природничими та іншими уміннями та навичками, а також з урахуванням труднощів;

- засвоєння навчального матеріалу і рівня підготовленості дітей;

- використовувати реальні та проектувати навчальні мовленнєві ситуації, а також відповідний їм мовленнєвий матеріал для сприймання і засвоєння мовних одиниць, що вивчаються, та їх застосування в мовленнєвій діяльності;

- використовувати необхідні наочні посібники і технічні засоби навчання для проведення занять.

Комунікативні завдання:

- установлювати й підтримувати різноманітні елементи комунікативної взаємодії: вихователь-група, вихователь-дитина, дитина-дитина тощо;

- виправляти помилки дітей, розуміти їх характер та використовувати мовленнєвий спосіб виправлення (перепитування, зорова, вербальна та схематична наочність, екстралінгвістичні засоби тощо);

- уміти публічно виступати перед колективом педагогів, батьків, дітей, керувати своєю поведінкою і настроєм, чітко і впевнено виражати свою думку тощо.

Організаторські завдання:

- вносити методично виправдані корективи в конспекти занять з урахуванням умов навчальної діяльності дітей;
- навчати дітей найбільш раціональних прийомів самостійної роботи;
- раціонально поєднувати колективні (фронтальні, групові, парні) та індивідуальні форми роботи з урахуванням особливостей кожного етапу навчання;
- здійснювати різноманітні прийоми активізації дітей залежно від їх вікових особливостей;
- методично доцільно використовувати традиційні наочні посібники, аудіовізуальні та візуальні технічні засоби навчання;

Розвивально-виховні завдання:

- розвивати інтелектуальну та емоційну сфери особистості кожної дитини, її пізнавальні інтереси;
- вирішувати засобами мови і літератури завдання морального, культурного, естетичного, гуманістичного та патріотичного виховання дітей.

Дослідницькі завдання:

- вивчати ставлення дітей до занять;
- проводити спостереження та комплексний аналіз відвіданих занять з теоретичним обґрунтуванням різних сторін навчальної діяльності;
- спостерігати, аналізувати та узагальнювати досвід вихователів, переносити ефективні прийоми і форми роботи в практику своєї професійної діяльності;
- вивчати методичну літературу і теоретично осмислювати навчальний процес у формі виступів на методичних семінарах, а також удосконалювати свою роботу, використовуючи нові форми та прийоми навчання.

Методичні завдання:

- оволодіти методами і прийомами роботи з дітьми під час занять та під час різних видів діяльності, здійснювати індивідуальний підхід до дитини, розвивати їх творчі здібності.

Діагностичні завдання:

- вивчати особистість дитини, умови і оснащеність педагогічного процесу аналізувати документацію вихователя, продукти дитячої діяльності;
- вміти розробляти тести, діагностичні картки, складати психолого-педагогічну характеристику тощо.

Прикладні завдання:

- вміти виготовляти дидактичні матеріали, грамотно оформляти приміщення групи, виставки, стенди, наочність тощо.

Зміст практики

Змістовий модуль 1. Підготовчий етап

Ознайомлення із закладом дошкільної освіти та віковою групою

Програма виробничої педагогічної практики у закладі дошкільної освіти передбачає проведення практикантами різнопланової організаційно-педагогічної та методичної роботи, обумовленої виконанням посадових обов'язків вихователя групи дітей дошкільного віку.

Протягом короткого (два-три дні) підготовчого етапу виробничої практики здобувачі ознайомлюються з умовами виховання та навчання дітей дошкільного віку в конкретному ЗДО, з колективом вихованців групи. У цей же період відбувається загальне ознайомлення з організаційно-методичними аспектами роботи закладу дошкільної освіти. Практика розпочинається з бесіди здобувачів з керівниками дошкільної установи, у ході якої практиканти отримують загальні відомості про заклад дошкільної освіти (його тип, вид, контингент вихованців, основні напрями освітньої роботи з дітьми, пріоритетні завдання, на розв'язання яких спрямована робота закладу), дізнаються, на основі якої програми здійснюється навчання і виховання дошкільнят та які форми планування освітньої роботи прийняті в закладі дошкільної освіти. Завідувач ЗДО проводить також інструктаж

здобувачів щодо охорони праці та безпеки життєдіяльності дітей дошкільного віку.

Крім роботи безпосередньо у групі, практикант працює у методичному кабінеті, вивчаючи статут, річний план дошкільної установи, аналізуючи довідки, акти фронтального та тематичного обстеження закладу дошкільної освіти відділом освіти, ознайомлюється з різноманітними формами узагальнення кращого досвіду роботи вихователів тощо.

Протягом підготовчого етапу практики практикант складає індивідуальний план своєї роботи на наступні тижні практики. В індивідуальному перспективному плані намічають перегляди занять кращих вихователів дошкільного закладу, здобувачів-практикантів, визначають загальну кількість і терміни проведення занять з усіх розділів програми, вказують теми відкритих занять та підготовку до них, розваги, конкурси, виставки, форми участі у святкових ранках, творчі ігри дітей. До плану включають роботу з батьками вихованців: тематику консультацій та бесід, відвідування дітей вдома, поновлення матеріалів батьківського куточка тощо.

Роботу практиканти відображають у щоденнику педагогічної практики у формі аналітичних записів.

Змістовий модуль 2. Навчально-методична діяльність

Самостійне виконання практикантом обов'язків вихователя групи дітей дошкільного віку

Програма другого змістового модуля реалізується протягом 2-4 тижнів виробничої педагогічної практики. Практикант призначається у одну з вікових груп закладу дошкільної освіти, у якій працює на посаді вихователя, виконуючи його обов'язки в повному обсязі, відповідаючи за здоров'я, життя та змістовне, повноцінне виховання дошкільнят. Для забезпечення належної якості освітньої роботи з дітьми практикант щоденно складає план роботи відповідно до форми, що прийнята у закладі дошкільної освіти, розробляє конспекти занять та інших форм роботи і подає їх методистові дошкільного закладу на перевірку та затвердження напередодні проведення. У ранкові та

вечірні години практиканти мають вести роботу з батьками вихованців групи з приводу щоденних проблем та ситуацій, що виникають у житті дитини, проводити заплановані бесіди та консультації тощо.

У цей період виробничої практики груповий методист практики оцінює в першу чергу організацію здобувачами життєдіяльності дітей у групі, різноманітні форми організації педагогічного процесу (прогулянки, екскурсії-огляди, колективну та індивідуальну трудову діяльність дошкільнят, їх ігри тощо).

Готуючись до занять та інших форм роботи з дітьми, здобувач удосконалює навички роботи з методичною літературою, дидактичними матеріалами, наочними посібниками, вчиться аналізувати отриману інформацію, адаптувати її до рівня розвитку дітей своєї групи. Під час проведення роботи з дітьми здобувач-практикант приділяє значну увагу налагодженню з вихованцями таких взаємин, що забезпечують емоційно-позитивну атмосферу педагогічного спілкування. Він прагне виявити інтерес, доброзичливе ставлення до дітей, любов до них, враховувати типологічні та індивідуальні особливості дітей, здійснювати індивідуально-диференційований підхід у навчанні та вихованні дошкільнят.

Усю проведену самостійно роботу здобувач-практикант фіксує у щоденнику, вчиться аналізувати власну діяльність, об'єктивно оцінювати її.

У цей же період практики здобувачі, продовжуючи виконувати обов'язки вихователів групи дітей дошкільного віку, основну увагу приділяють підготовці та проведенню залікових занять та інших форм організації життєдіяльності дітей. Практиканти проводять по вісім показових занять (зміст занять має охопити всі найважливіші напрямки освіти дошкільнят), організовують показові форми роботи з дітьми (фізкультурне свято, лялькову виставу або театралізовану гру, інтелектуальну розвагу, святковий ранок тощо).

Для залікових занять обираються інноваційні форми та методи навчання дітей, що відповідають сучасному рівню науки і практики. До

кожного залікового заняття практиканти готують цікавий матеріал, продумують нетрадиційну обстановку в групі тощо. Матеріали повинні бути прорецензовані і затверджені вихователем-методистом дошкільного закладу за два дні до проведення заняття.

Після кожного залікового заняття відбувається його обговорення присутніми. Практиканти роблять усебічний аналіз заняття, відзначивши відповідність його змісту програмі певної вікової групи, доцільність обраних форм і методів роботи, ефективність, висловлюють зауваження до заняття, пропонують свої варіанти розв'язання поставлених на занятті навчальних завдань. Результати обговорення і оцінка за проведення кожного заняття фіксуються у протоколах обговорення, які практикант подає разом із конспектами у звітну документацію.

Індивідуальне довготривале завдання: розробка та виготовлення наочних та методичних посібників для роботи з дітьми дошкільного віку. Кожен практикант розробляє наочний або методичний посібник, потреба у якому виявляється у ході аналізу розвивального середовища вікової групи. До посібника слід додати його методичний опис, складений у відповідності з вимогами, поданими у додатках. Наочний посібник може бути виготовлений також для методичного кабінету дошкільного закладу. У цьому випадку для розробки посібника студенти-практиканти можуть об'єднатися у групу з 4-5 осіб.

Вивчення особистості дітей дошкільного віку та дитячого колективу

Важливою складовою частиною роботи здобувача-практиканта є також проведення психолого-педагогічної діагностики, спрямованої на вивчення особистості дітей дошкільного віку та соціометричне дослідження групи. Це завдання педагогічної практики здобувач починає розв'язувати з перших днів перебування в групі. Обираючи дитину, за якою буде спостерігати, студент-практикант має порадитися з вихователем групи, психологом дошкільного закладу. Перш за все слід скласти план вивчення особистості дитини. Користуючись психолого-педагогічною літературою, виділити основні

критерії для оцінки фізичного, розумового, особистісного рівнів розвитку дитини певного віку, обрати методи психолого-педагогічної діагностики, які будуть застосовуватись під час збору відомостей про дитину. При цьому здобувач-практикант повинен враховувати, що головним методом вивчення дитини дошкільного віку має бути психолого-педагогічне спостереження. Отримані за час спостережень відомості доповнюються і уточнюються в бесідах з батьками дитини, вихователями групи, під час індивідуальних діагностичних вправ, які проводить з дитиною здобувач-практикант, вивчення педагогічної та методичної документації закладу дошкільної освіти. Хід і результати вивчення особистості дитини студент-практикант фіксує у щоденнику педагогічної практики, зазначаючи зауваження, думки щодо розвитку дитини, можливі рекомендації щодо її виховання.

Паралельно з вивченням особистості одного з вихованців групи студент-практикант здійснює психолого-педагогічне вивчення дитячого колективу. Використовуючи методи спостереження різних видів індивідуальної та спільної діяльності дошкільнят, їхніх стосунків, бесіди з вихователями, батьками, їх анкетування (при потребі), індивідуальні бесіди з дітьми та соціометричні методики, студент отримує різноманітні відомості про колектив вихованців своєї групи. Відомості про склад групи (кількість хлопчиків та дівчаток; вихованців з повних, неповних, багатодітних сімей), вік дітей студент відзначає у щоденнику педагогічної практики. Варто також проаналізувати загальний рівень фізичного і психічного розвитку дітей у групі, ставлення дітей до дитячого садка, наявні у дітей ігрові, трудові та навчальні навички, моральні якості, виявити пізнавальні інтереси вихованців. Висновки з цих питань здобувач вміщує до щоденника педагогічної практики, доповнюючи їх декількома цікавими прикладами з власних спостережень за дітьми.

Обов'язковим елементом психолого-педагогічної діагностики є проведення соціометричного дослідження, на основі якого створюється

соціоматриця і соціограма групи та описується рівень розвитку взаємин вихованців у групі, оцінюється рівень сформованості дитячого колективу.

Змістовий модуль III. Науково-дослідна діяльність

- проводити спостереження та комплексний аналіз відвіданих занять з теоретичним обґрунтуванням різних сторін навчальної діяльності;
- спостерігати, аналізувати та узагальнювати досвід вихователів, переносити ефективні прийоми і форми роботи в практику своєї професійної діяльності;
- вивчати методичну літературу і теоретично осмислювати навчальний процес у формі виступів на методичних семінарах, а також удосконалювати свою роботу, використовуючи нові форми та прийоми навчання;

методичні:

- оволодіти методами і прийомами роботи з дітьми під час занять та під час різних видів діяльності, здійснювати індивідуальний підхід до дитини, розвивати їх творчі здібності;

прикладні:

- розробка та виготовлення наочних та дидактичних матеріалів для роботи з дітьми дошкільного віку.

Змістовий модуль IV. Підсумковий етап

На підсумковому етапі працюючи в ролі вихователя, практиканти проводять різноманітні заходи. Конспекти занять перед проведенням затверджуються вихователем групи та керівником кафедри. Проведену навчально-виховну роботу спостерігають та обговорюють всі студенти підгрупи. Практика завершується обговоренням її підсумків на педагогічній раді в закладі дошкільної освіти та оформленням звітної документації.

Форми звітності здобувачів вищої освіти про практику:

За результатами виробничої педагогічної практики здобувачі подають таку робочу документацію:

- індивідуальний план-графік практики;

- щоденник спостережень за період практики, з ґрунтовним аналізом проведеної здобувачем-практикантом роботи;
- конспекти залікових занять (8);
- конспекти проведення залікових заходів з різних видів діяльності: ігрової, трудової, фізкультурно-оздоровчої (3);
- дидактичний матеріал, який виготовлявся до відкритих заходів;
- психолого-педагогічна характеристика вихованця групи, психолого-педагогічна характеристика колективу вихованців,
- протоколи виконання дітьми діагностичних завдань,
- протоколи проведення соціометричної методики.
- опис передового педагогічного досвіду одного з педагогів закладу дошкільної освіти;

Індивідуальний план-графік практики передбачає види робіт, кількість годин, терміни їх виконання (заплановані дати початку і закінчення роботи), місце проходження практики, характеристику очікуваних результатів.

Щоденник є обов'язковою складовою робочої документації. Структура його оформлення і записів у ньому наступна: титульний аркуш, який містить відомості про студента, назва практики, відомості про місце проходження практики із зазначенням прізвища, імені, по-батькові та посади керівника; щоденні записи, що включають дату, зміст і обсяг роботи, зауваження та пропозиції практиканта.

Звітна документація:

1. Характеристика здобувача-практиканта, видана закладом дошкільної освіти та завірена печаткою та підписом завідувача ЗДО.
2. Звіт здобувача про практику, який повинен мати чітку структуру (за підписами здобувача-практиканта та керівника практики).

Письмовий звіт здобувача про проходження виробничої педагогічної практики має містити відомості про виконання здобувачем вищої освіти усіх розділів програми практики та індивідуального завдання, мати висновки і пропозиції (за підписами здобувача-практиканта та керівника практики).

Робоча та звітна документація з практики, здається здобувачами-практикантами на перевірку упродовж трьох днів після закінчення практики груповому керівнику, який призначає дату проведення підсумкової конференції. На захисті практики заслуховуються звіти здобувачів, обговорюються результати, дається оцінка роботи кожного здобувача, яка охоплює всі напрями його діяльності під час практики.

Здобувачі, які працюють за фахом і місце роботи відповідає вимогам програми практик на захист надають свою робочу документацію (із наступним її поверненням), характеристику, звіт.

Критерії оцінювання практики:

№ п/п	Види робіт	Кільк балів
1	Індивідуальний план роботи	0-5
2	Спостереження і аналіз навчально-виховної роботи в дошкільних групах	0-5
4	Проведення залікових занять, режимних процесів (участь у їх обговоренні) та роботи з батьками	0-10
5	Відвідування залікових занять, режимних процесів, участь в їх обговоренні	0-5
6	Ведення педагогічного щоденника	0-10
7	Підготовка та оформлення конспектів залікових занять, режимних процесів, матеріалів тематичної консультації для батьків	0-10
8	Презентація дидактичного матеріалу, який виготовлявся до відкритих заходів	0-5
9	Підготовка психолого-педагогічної характеристики вихованця групи,	0-5
10	Підготовка психолого-педагогічної характеристики колективу вихованців	0-5
11	Протоколи виконання дітьми діагностичних завдань	0-5
12	Протоколи проведення соціометричної методики	0-5
13	Опис передового педагогічного досвіду	0-10
14	Оформлення і своєчасне подання звітної документації	0-10
15	Презентація результатів проходження практики на звітній конференції (відео або медіа презентація)	0-10
	Максимальна кількість балів	100

Вид підсумкового контролю – **екзамен**

Ресурси

1. Нормативна база (Закони, Положення, Укази президента України, Листи МОНУ) (див. література).
2. Веб-сторінки:
  - www.education.gov.ua – веб-сторінка Міністерства освіти і науки України.
  - www.doshkolyata.com.ua/ Сайт для батьків
  - <http://www.experiment.lv/> Розвивальне навчання.

Рекомендована література:

1. Базовий компонент дошкільної освіти: Наук. кер. Піроженко Т. О; авт. кол.: Байєр О.М., Безсонова О.К., Брежнєва О.Г., Гавриш Н.В., Загородня Л. П., Косенчук О. Г. Київ: Видавництво, 2021. 26 с. URL: <https://pedpresa.com.ua/206188-bazovuj-komponent-doshkilnoyi-osvity-nova-redakcziya.html>.
2. Беленька Г.В. Вихователь дітей дошкільного віку: становлення фахівця в умовах навчання. Монографія. Київ: Світич, 2006. 304 с.
3. Богуш А.М. Методика ознайомлення дітей з довкіллям у дошкільному навчальному закладі. Підручник для ВНЗ. Київ: Слово, 2008. 408 с.
4. Богуш А.М. Українське народознавство в дошкільному закладі: практикум. Навчальний посібник. Київ: Вища школа, 2003. 206 с.
5. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи. Київ: Логос, 2003. 221 с.
6. Вітвицька С.С. Практикум з педагогіки вищої школи: Навч. посібник за модульно-рейтинговою системою навчання для суд. магістратури. Київ: Освіта, 2005. 396 с.
7. Волошина Л. Н. Ігрові програми та технології фізичного виховання дітей 5-7 років. *Фізична культура*. 2003. №4. С. 16.
8. Вступ до спеціальності «Дошкільна освіта»: навч.посібник [для студ. факульт. дошкіль. освіти] / укл. Рогальська Н. В., Кривда В. С. Умань:

Видавничо – поліграфічний центр «Візаві», 2012. 136 с.

9. Дитина: Освітня програма для дітей від двох до семи років / наук. кер. проекту В.О. Огнев'юк ; авт. кол.: Г.В. Беленька, О.Л.Богініч, В.М.Вертутіна (та ін.); наук. ред. Г.В.Беленька; Київ, ун-т ім. Б.Грінченка. Київ: Київ, ун-т ім. Б.Грінченка, 2020. 440 с.

10. Дитина: Освітня програма для дітей від двох до семи років / наук. кер. проекту В.О. Огнев'юк ; авт. кол.: Г.В. Беленька, О.Л. Богініч, Н.І. Богданець-Білоskalенко [та ін.] ; наук. ред.: Г.В. Беленька, М.А. Машовець ; Мін. осв. і науки України, Київ. ун-т ім. Б. Грінченка. Київ: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2016. 304 с.

11. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології. Навчальний посібник. Київ: Академвидав, 2004. 352 с.

12. До планування освітнього процесу в дошкільному навчальному закладі. Інструктивно-методичний лист МОН України (№1/9 – 434 від 01.10.2002). *Дошкільне виховання*. 2002. №10.

13. Дошкільна освіта: словник-довідник: понад 1000 термінів, понять та назв / упор. К.Л.Крутій, О.О.Фунтікова. Запоріжжя: ТОВ «ЛІПС» ЛТД, 2010. 324 с.

14. Дуткевич Т. В. Дитяча психологія. Навчальний посібникю Київ: Центр учбової літератури, 2012. 424 с.

15. Закон України «Про дошкільну освіту», Закон України «Про охорону дитинства» Київ: Ред.журналу «Дошкільне виховання», 2001. 55 с.

16. Закон України «Про освіту» (від 05.09.2017 р., набрання чинності 28.09.2017 р.). URL: <http://www.osvita-konotop.gov.ua/zakon-ukra%D1%97ni-vid-05-09-2017-2145-viii-pro-osvitu.html>.

17. Засоби діагностики якості вищої освіти / упорядн. О. Г. Бутенко, С. С. Попиченко, Н. В. Рогальська та ін. Умань, 2016. 24 с.

18. Іщенко Л. В.Формування творчої індивідуальності дітей старшого дошкільного віку: навчальн. посібник. Умань: ФОП Жовтий, 2015. 162 с.

19. Кірієнко Т. Співпраця з родиною. *Дошкільне виховання*. 2006. №

10. С. 7.

20. Ковальчук В. В. Основи наукових досліджень: навчальний посібник Київ: ВД «Професіонал», 2004. 206 с.

21. Коментар до Базового компонента дошкільної освіти в Україні: Науково-метод. посіб. / Наук. ред. О.Л.Кононко. Київ: Редакція журналу «Дошкільне виховання», 2003. 243 с.

22. Крушельницька О.В. Методологія та організація наукових досліджень: Навч. посібник О.В. Крушельницька. Київ: Кондор, 2006. 206 с.

23. Марушкевич А.А. Педагогіка вищої школи. Київ: Логос, 2006. 215 с.

24. Методичні рекомендації до складання навчальних програм дисциплін та робочих навчальних програм кредитних модулів / уклад. В. П. Головенкін. 2-ге вид., переробл. і допов. Київ: ІВЦ «Видавництво «Політехніка»», 2006. 20 с.

25. Методичні рекомендації щодо розробки та застосування рейтингових систем оцінювання успішності студентів з навчальних дисциплін / уклад. В.П. Головенкін. Вид. 2-ге, виправл. і доповн. Київ: Нац. техн. ун-т України «Київ. політех. ін-т», 2008. 20 с.

26. Педагогічний супровід практичної підготовки студентів спеціальності 012 Дошкільна освіта: навч.-метод. посіб. / МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини; уклад.: Т. М. Дука, І. Ю. Підлипняк. Умань: Візаві, 2020. 120 с.

27. Підлипняк І.Ю., Дука Т.М. Методичні рекомендації до організації педагогічної практики студентів спеціальності 012. Дошкільна освіта: навчально-методичні рекомендації. Умань: ВПЦ «Візаві», 2018. 62 с.

28. Подоляк Л.Г. Психологія вищої школи: Навчальний посібник для магістрантів і аспірантів / Л.Г.Подоляк, В.Г. Юрченко. Київ: Дивосвіт, 2006. 236 с.

29. Положення «Про організацію освітнього процесу в Уманському державному педагогічному університеті імені Павла Тичини» (затвердженого на засіданні вченої ради 25 лютого 2022 року, протокол №11) URL:

<https://udpu.edu.ua/>.

30. Положення про організацію практик в Уманському державному педагогічному університеті імені Павла Тичини (денної та заочної форми навчання) (затвердженого на засіданні вченої ради 26 січня 2021 року, протокол №10) URL: <https://udpu.edu.ua/>.
31. Положення про проведення атестації студентів та семестрового контролю / уклад. В. П. Головенкін, І. О. Мікульонок. Київ: ІВЦ «Видавництво «Політехніка»», 2004. 24 с.
32. Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України, затвердженого наказом МОН України від 8 квітня 1993 р. №93. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/z0035-93>.
33. Поніманська Т. Педагогічна практика за вимогами кредитно модульної системи: навч. посіб. Київ, 2009. 280 с.
34. Попиченко С.С., Рогальська Н.В. Методичні настанови до організації педагогічної практики студентів заочного відділення: навчально-методичний посібник. Умань: ПП Жовтий, 2010. 116 с.
35. Попиченко С.С., Рогальська Н.В. Педагогічна практика студентів спеціальності «Дошкільне виховання»: Навчально-методичний посібник. Умань: ПП Жовтий, 2009. 116 с.
36. Психолого-педагогічна практика (практично-зорієнтований посібник на допомогу студентам, магістрантам, аспірантам, психологам, соціальним педагогам) / Кол. Авторів: Пашенко М. І., Пашенко Д. І., Перепелюк Т. Д. Умань, 2008. 179 с.
37. Рекомендації щодо розробки навчальних та робочих навчальних планів за новими напрямками підготовки бакалаврів / уклад. В. П. Головенкін, А. Д. Лемешко. Київ: ІВЦ «Видавництво «Політехніка»», 2007. 24 с.
38. Рекомендації щодо розроблення навчальних та робочих навчальних планів заочної форми навчання / уклад. В.П. Головенкін. Київ: Нац. техн. ун-т України «Київ. політех. ін-т», 2008. 16 с.
39. Семчук С. І. Формування інформаційно-комунікативної компетентності

майбутніх вихователів: теорія та практика / [монографія]. Умань: ФОП Жовтий О.О., 2016. 456 с.

40. Філіпенко А. С. Основи наукових досліджень: Конспект лекцій. Київ: Академвидав, 2005. 207 с.

41. Шейко В.М., Кушнарєнко Н.М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності. Київ: Знання-Прес, 2003.

42. Щербакова К., Макаренко Л. Вступ до спеціальності. Навчально-методичний посібник. 3-є вид., оновлене, доповнене. Львів: Видавництво «Новий Світ – 2000». 2018. 215 с.